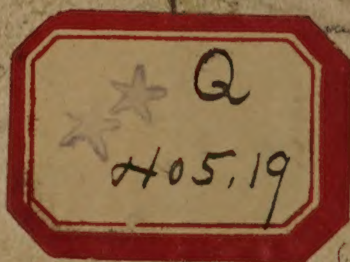

1 Vnitetum ste Anime.
2 Consolatorium timorate conscientie
3 Liber meditationum B. Bern:
4 Reformatio virium Anime.
5 Alphabetum divini amoris.
6 Expositio sup Apocalipsim.

Accomodatus insti a Math.
Stadenbowo

CCC.
F ——— P
P—A
D ——— M
.M.M.M

De reformatione virium anime.

C

1493

Dies est leticie in ortu
regali nam processit soli
de ventre virginali
puer ad mirabilis decoris
delectabilis in orto
regali

2

Annotatio capitulorum tractatuli subscripti: de reformatiōe viriū aīe

Capitulorum

Incipit tractatulus deuotus de reformatione virium aĩe. Domini Gerardi de zutphania. De lapsu hoĩs a statu rectitudinis: et de ordinatione viriũ anime. Capitulũ.i.

h Omo quidã descẽdit de hierusalẽ in hiericho. His v̄bis mistyce humani generis lapsus describitur: ac sub significatione hierusalem et hiericho: a q̄ statu rectitudinis: ad quã deiectionẽ corruit designat̄. Siq̄dẽ homo iste adã ꝓtoplast⁹ recte intelligit̄: in quo totũ gen⁹ humanũ qđ per seminalẽ rationẽ in eo fuit et ex eo ꝑdit̄: nõ incõgrue subaudit̄ Iste igit̄ homo descendit de hierusalem in hiericho: id est: de statu rectitudinis et innocentie: ad statũ vel poti⁹ casũ mutabilitatꝫ et miserie. Sed dicã apti⁹: a qua hierusalẽ ad quã hiericho iste homo descẽderit. Hierusalẽ: visio pacꝫ dicit̄. Hiericho vero luna q̄m mutabilitatẽ ĩnuit: interp̄tat̄. Tũc aũt homo iste recte ĩ hierusalẽ fuisse dicit̄: cũ ꝑ vires apphẽsiuas: intellectũ videlicet et rationẽ ceterasq; vires: clare ac perspicaciter

discerneret: ac etiã ipm deũ mũdis z itelle-
ctualib⁹ oculis ac mētalib⁹ extasib⁹ z si nõ
p essentiã ītueret. Per vires etiã appetiti-
uas: scz uolũtatē: irascibilitatē z ɔcupisci-
bilitatē: ceterasq; vires: potētias z affectio-
nes sibi īditas oĩmodã pacē z trãquilitatē
possideret: cũ breuiter omne qđ debuit: cla-
re intellexit: atq3 sine appetitu ɔtrario seu
q̃uis ɔtradictiõe: īmo cũ delectatiõe voluit
z appetijt: sicut se debere appetere ratiõis
iudicio ītellexit. Sed homo iste dũ deo sb
esse noluit: cui soli sbesse debuit: etiã suum
īferi⁹: vires videlicet īferiores: sibi rebelle
factũ est: atq3 sibijpsi grauis q: sbesse ɔtē-
psit: atq3 ita hõ fact⁹ est sibijpi g̃uis: z ppa
ei⁹ vita facta ē ei tēptatio: z ɔtinuo ſm va-
rios mot⁹ ɔcupiscētiaꝝ z suggest⁹ desiderioꝝ
mutat vt luna: z nũq3 ī eodē statu pmanet:
donec ad illũ statũ redeat vñ ad hãc muta-
bilitatẽ miseriã est plapsus. Merito igit
homo de ihrl'm dicit in hierico descendisse.

De duobus exercitiis: in quib⁹ deuot⁹ se poterit exercere circa lapsũ suũ a statu rectitudinis. Ca. ii.

Ecce homo: vbi fuisti: z vbi corruisti:
c Quid amisisti: z quid iuenisti: quid

sis: ꝛ q̇d fuisti? In hierusalē fuisti: ī hierico corruisti. Amisisti pacē: trāquillitatē ꝛ gaudiū: leticiā ꝛ q̇etē. Inuenisti inq̇etudinē: tristiciā: labores ꝛ dolores: ꝛ ꝯtinuā mutabilitatē. Fuisti ītellectuali lūīe plene illustrat⁹: ab oī fece ꝯcupiscētiaꝝ depurat⁹. Nūc aūt es ignorātie nubilo excecat⁹. oīaq̧ ossa tua ꝯcupiscētiaꝝ fecib⁹ medullit⁹ sūt īfusa In his duobꝫ q̇cūq̧ deuot⁹ es q̇cūq̧ rectā ꝛ directā viā in exercitijs spūalibꝫ obtinere desideras: iugiter versare: in his studete iugiter exercitare. Primo: vt semp̱ āte mentꝫ oculos habeas: vnde cecidisti: ꝛ q̇d fuisti: vt inde ītelligas q̇d esse debeas. Scd̓o vt frequēter discutias: sepe reuoluas q̇d modo sis: seu q̄lis sis: vt īde p̱pēdas quātū ab eo statu distas vnde cecidisti: ꝛ scias quāta tibi restat via vt ad illū statū ꝓficiēdo redeas.

De primo exercitio: et q̄ homo deuot⁹ in oībus exercitiis suis habebit pre oculis finē suū: qui est puritas cordis et caritas. Ca. iii.

PRimo igitur semp̱ āte mētis oculos habe: quid fuisti: ꝛ vnde corruisti: vt scias quid esse debeas: ꝛ ad quid per

exercitia tua tēdas. Finis enī exercitiorū tuorꝫ ad quē tēdere debes est: vt possis redi//re: et illi statui vnde: vt dictū est: corruisti ꝓpīq̄re. Sicut aūt viator q̄ finē vie sue nescit: ꝛ locū q̄ ꝑget nō ꝯsiderat vl' attēdit: freq̄nt errat: ml'tū laborat ꝛ parꝫ ꝓficit. Sic si ī exercitijs tuis spūalibꝫ finē exercitiorꝫ n̄ attēdis vl' ꝯsideras: freq̄nt ml'tū laborabis ꝛ a fine tuo eq̄ distabis. Sepe ꝑ ardua ī ieiunijs ꝛ vigilijs ꝛ similibꝫ ml'tū fatigaberis et parꝫ ī vera spūalitate ꝓficies. Hic aūt finis tu⁹: vt dictū est. debet eē vt statui vn̄ corruisti possis ꝓpinq̄re. Ut aūt de h̄ fine tuo enucleati⁹ sb̄ alijs vocabulis ītelligas: sci//re debes: q̄ duo sūt tibi fines ī oībꝫ exerci//tijs tuis ꝑfigēdi. Un⁹ ꝑncipalis seu vlti//mat⁹: ꝛ h̄ est caritas. Ali⁹ scd̄ari⁹ et dispo//sitiu⁹: seu vltia dispositio ad finē pricipalē ꝛ h̄ est puritas cordis. Ad hec igit̄ duo: caritatē scꝫ: et cordis puritatē: debes in oībꝫ exercitijs tuis oculū intētionis dirigere: eaqꝫ sēp fixa pre oculis habere. vt penes h̄ cognoscas quantū in tuis exercitijs ꝓfici//as vel deficias: q̄ꝛ tantū ꝓficis quantū his ꝓpinquas: et tantū deficis quantū ab illis recedis. Sicut verbigratia. Sagittarij signū aliquod ꝯstituūt: penes qd̄ aduertunt

an artificiose bene vel male sagittent: q̄d alias si nullū signū ɔstitueret sed in vacuū aerē sagittaret: penitus ignoraret. De his duobꝫ finibꝫ ɔstituendis: dicit Augustinꝰ in tercio libro de doctrina xpiana. Oīa in sacra scriptura valēt ad caritatē nutriēdā et corroborandā et cupiditatē vincendam. Et ꝓm apostolū. Finis p̄cepti est caritas de corde puro: ꝛc̄. Et itē de his duobꝫ finibus Abbas moyses ī p̄ma collatōe patrū: ml'tū pulcre disserit: ꝛ diffusiꝰ declarat dicēs īter cetera. Incassū moliř hec exercitia: videlicꝫ vigilias. ieiunia. aliaqꝫ similia: q̇squis his velut sūmo bono ɔtētꝰ: intentionē cordis hucusqꝫ defixerit. et nō ad capiēdū finē. videlicꝫ cordis puritatē: oē studiū ꝟtutꝫ extē-derit. Sꝫ ne cogites ꝙ hi duo fines ab eo differāt quē s̄ diximꝰ finē eē debere exercitiorū tuoꝝ: vt videlꝫ illi īteriori statui n̄ro vn̄ sumꝰ prolapsi redeūtes ꝓpinq̄mꝰ. qꝛ idē est cor purgare ad puritatē cordis vel ad caritatē tēdere. et illi statui ꝓpinq̄re. Quod vt meliꝰ ītelligas. scire debes ꝙ ꝓm Augustinū Caritas est motꝰ animi ad fruendū deo ꝓp̄t se. Ecōtrario aūt. Cupiditas est motꝰ animi ad fruendū se vł q̄libet corpore nō ꝓp̄t deū. id est. breuiter quis appetitꝰ vel motꝰ

inordinat⁹ ad delectādū in creaturis. Quā tū autē ſm Auguſtinū: regnū cupiditatis deſtruit: tantū regnū caritatis augeť. Cor autē purgare nichil aliud eſt: ꝙ̄ cupiditates extīguere. Cupiditates ⁊ iordīatas cō cupiſcētias extīguere: eſt vires aīe reformare. Vires aīe reformare: eſt ſtatui vnde corruim⁹ ꝓpinquare. Ergo ꝙ̄tū cor purgamus a cupiditatibꝫ: tantū aīe vires reformam⁹: tātūqꝫ regnū caritat̄ in nobis edificam⁹: ⁊ ſtatui vñ lapſi ſum⁹ ꝓpinquamus Igiť breuiť finis tu⁹ ad quē oēm mētis intencionē: oēm conatū ⁊ laborē debes dirigere ⁊ ordinare eſt: vt cū dei adiutorio ꝙ̄tū poteris: vires aīe tue. deordinatas ⁊ īdiſpoſitas ex lapſu tuo in ꝓthoplaſto: ad id ⁊ ſm id ad qd̄ ⁊ ſicut tibi fuerūt a dño deo vtiliť īdite: ſtudeas reformare. Intellectū ſcz: vt deū ceteraqꝫ: ⁊ maxime ſpūalia ⁊ diuina cognoſcēda ītelligas. Voluntatē ⁊ appetitū: vt deū aliaqꝫ diligēda ⁊ appetēda diligas atqꝫ ames. Memoriā: vt ſpūalibꝫ ⁊ celeſtibus valeas iugiť īherere. Sic affectiones ceteras: amorē: timorē: odiū: ſpem: gaudiū ⁊ triſticiā: vt tantū amem⁹: timeam⁹: odiamus: ſperem⁹: gaudeam⁹ et triſtemur vere amāda, timēda: odienda: ſperāda: ⁊ de qbꝫ

iuste gaudēdū ⁊ tristādū est. Itaq; h modo statui illi trāquillitat ī iterne: quē in lapsu pmi hoīs amisim⁹ ppinquam⁹. Tātoq; magis trāquilli ⁊ quieti erim⁹: q̄to in isto profecerim⁹. Unde quidā hoc ꝯsiderātes: vocāt in cordis puritate pficere: esse: ad īpassibilitatē tendere. Hoc modo cor purgare: et vires aīe reformare: est ꝟtutes mētī īserere Nichil enī aliud est ꝟt⁹ sm beatū Basiliū: q̄z bn̄ vti motib⁹ a deo naturalit nobis īsitī. Istud est vere ⁊ spūaliter ꝯuerti: vires scz aīe ⁊ affectiōes a deo ⁊ recto statu suo auersas: ꝺcordinatas ⁊ īdispositas: ad debitū statū suū ꝯuertere: reducere et reformare. In isto est vera pfectio. Tantū enī vnūqdq; est pfecti⁹: q̄to plus appropinquauerit suo fini. Hec est pietas dei qua deus colitur: habēs pmissionē vite: que nūc est ⁊ future.

De secundo exercitio: videlicet de hominis reformatiōe: et quibus exercitiis homo poterit ad sui cognitionē peruenire. Ca. iiii.

Vidisti homo, qualis ⁊ vbi fuisti: qd amisisti: quo rursū pficiēdo debeas redire: ⁊ ad quē finē omīa exerci-

tia tua dirigere: ad hoc videlicet: vt cū dei adiutorio vires aīe tue reformes: cor tuū a cupiditatib͛ ⁊ affectiōib͛ īordinatis ⁊ no-xijs ɔcupiscentijs purges. Nūc igit̄ scd̄o vt diximꝰ: debes diligētissime discutere q̄-lis modo sis: ⁊ q̄ꝫtū a p̄dicto statu ⁊ fine tuo distas .i. q̄ꝫ sint vires ⁊ affectiones aīe tue deformate: īdisposite ⁊ deordinate: q̄ꝫ q̄ꝫ mł-tis ⁊ varijs cupiditatib͛ cor tuū sit pollu-tū. Si eni nō senti. quomodo ⁊ in q̄b͛ vi-res potētie et affectiōes aīe tue deformate sunt: q̄modo reformabis? Si ignoras q̄b͛ cupiditatib͛ cor tuū est sordidum: quō q̄so purgabis: cū nichil in te videas purgādū? Igit̄ āte oīa in hac parte teipsū disce agno-scere: ⁊ q̇d purgandū fuerit scire: vt ita ī te verū esse pbes: q cognitio propria inicium sit salutis. Tria autē sūt p̄cipue quib͛ tuā deformitatē poteris agnoscere: ⁊ quib͛ cu-piditatib͛ pollutꝰ fueris edoceri. Primū est: vt teipsū diligenter discutias. Scd̄m est: vt tuos defectꝰ ab alijs frequēter ⁊ libē-ter audias Tertiū: vt viril̄r vitijs resistēdo cor in te fortitudinē per corūdē ɔtra te re-sistentiā expiaris. Per primū teipsū vides vt qualis fueris discas. Per scd̄m audis vt qd̄ vidisti credas: ⁊ fiat fides ex auditu

Per tertiū, quodāmo manibus palpas vt omnino contradicere quin ita sit nequeas: ne in aliquo valeas dissimulare.

Qualiter hō per discussionē sui venit ad propriam cognitionem: et quomodo homo debet se de toto statu suo discutere. Capitulū. v

v Igit teipsūp diligētē discussionē tuijpsi⁹ discas agnoscere: esto tuijpsi us iust⁹ iudex z rigid⁹ īpator tui microcos/mi: frequēter vl' saltē sepe ascēde tribunal: z accersitis corā te q̇b⁹ regimē regni tui: id est: tuijpsi⁹ ɔmisisti. Et p̄mo p̄ncipalioribꝫ id est: ītellectu: affectu z memoria rigidissi/me discute q̄modo vnaq̄qꝫ officiū suū exple at: z q̄ꝫtū distēta sua originali īstitutiōe p q̄ idite sūt tibi. Vide vtrū ne ratio tua sit erronea. Vide vtrū se īplicet circa curiosa relinquēs salubria. Vide vtrū ne decepta ꝑ pprio iudicio magis de se sentiat q̄ꝫ debeat: ꝫ ma gis scꝫ scire: magis sctm̄ eē: z ita ɔ te ī regnū tuū ītroducat supbiā: volētē te aliq̇d eē vel te ferētē sup alios. Itē an ītroducat ptina/ciā sibi meli⁹ q̄ꝫ q̇buscūqꝫ alijs credentē: et ita te sua deceptiōe faciat inducibilē: īfor/

mabilē: bonoꝝ consilioꝝ incapacē. Et de multꝫ alijs sibi ꝯmissis: coge ꝓpriā rationē tibi rationē reddere. Deinde examina affectū de sibi ꝯmissis. Uide qd amet: quid odiat: ꝛ ꝑcipue vide vnde letet̄: vnde tristetur et ꝯturbet̄. Uide vtrū ne ꝯcupiscibilitas se/pe cōtra tuū imperiū introducat appetitū gule: luxurie: auaritie. Utrū ne irascibilitas iracundiā: desperationē: ꝛ sic de alijs. De/inde voca īferiores officiales circa minora occupatos. Uide si ne ocul⁹ sepe impudice respiciat: si ne auris lasciua ꝛ nociua libent̄ audiat. Et breuit̄ totū statū tuū ſm īterio/rē ꝛ exteriorē hoīem diligēter examina: si scꝫ omnia tibi a deo vel hominibus ꝯmissa: sicut debes: fideliter ꝛ diligenter studeas adīplere. ¶ Itē vide ꝑcipue: an cū oībus caritatē teneas. An nōnunq̄ꝫ ledas cōsci/entias alioꝝ scandalo: inq̄etudine: singula ritate vel nouitatū ꝑsumptione.

De quotidiana examinatione in cōmunibus excessibus. Ca. vi.

Ebes etiā quotidie aliā de te facere examinationē licet breuiorē: videlicꝫ de quotidianis excessibus tuis: vt scꝫ omni die videas vtrū ne fuisti negligēs

in oratiōibꝫ tuis et meditationibꝫ: et piger in operatiōibꝫ. Utrū ne fuisti negligens ad resistendū tēptationibꝫ: ad expellendū malas affectiones: in quibꝫ forsitan īmoratus es. ꝛ sic de aliis multꝭ. Si aūt homo p̄dicto modo districte te examīaueris: tūc inuenies q̄ꝫtū vires aīe tue sint deformate: q̄ꝫtū affectiones īmūde: q̄ꝫtūq̄ꝫ a hierusalē descēderis: ꝛ vere in hiericho mutabilitatis: et in regionē dissimilitudinis plapsus sis. Inueniesq̄ꝫ ꝙ inimici hoīs domestici eius: vt exclamare opus habeas. Amici mei ꝛ ꝓximi mei aduersū me appropinq̄uerūt et steterūt. Et q̄ iuxta me erant: id est. vires aīe interiores: que maxime iuxta eā sunt: de lōge steterūt. motibꝫ suis impugnādo. Inuenies ꝙ solū tibi velle adiaceat: et in nullo alio in te perficere inuenias. Igitur velle tuo et volūtati tue districte p̄cipias: vt oē quod per istā discussionē inuenisti in te ꝛ in regno tuo neglectū: /dirutū vel male actū: ipsa volūtas disponat: reedificet ꝛ emēdet Hoc autē tūc facies: si de omnibꝫ feruida voluntate proponas te emendare.

Qualiter homo secūdo potest venire ad cognitionē sui: si libēter au=

dit suos defect⁹ ab aliis. Ca. vii.

T vere homo multū ī tui cognitiōe
c per predictā discussionē: siue in ge
nerali de toto statu tuo ꝛ ordinatōe
siue etiā de quotidianis defectibꝫ ī speciali
ꝓficeres: si te sine dissimulatōe: sine pallia
tiōe et palpatione iudicares: si velū ꝓprij
amoris et ad teipsū inclinationis: qd̓ in te
oculū cecat vel extinguit: et iudiciū rectū
ꝑuertit: remoueres. Nūc ꝟo zel⁹ ipse quē
ad te nimiū geris: nō sinit te recte de teip̄o
sentire et iuste iudicare. Inde ē ꝙ frequēti⁹
in fundo cordis tui nescio quō teipsū excu
sas vl' alleuiādo blādiris: etiā in vitijs ꝛ de
fectibꝫ quos aperte in te vides. Hinc est ꝙ
sententiā quā de teipso ꝓfers: nō sustines
patient̄ ab alijs ꝯfirmari: nec qualē te iudi
cas ab alijs vis reputari. Si ꝟo teipsum
vis cognoscere: ꝛ sctōs q̇ ꝓp̄e cognitiōi stu
duerūt imitari: sūmo conamine stude vt vi-
tia tua etiā ab alijs freq̄nter tibi īnotescāt
vt sic tibi fiat fides de teip̄o ex auditu alioꝝ
Vñ egregi⁹ doctor Augustin⁹: scribēs ad
sanctū hieronymū. Video inquit interdū
vitia mea: sed malo ea audire a melioribus
ne forte dū ipse de me sententiā profero:
mēticulosam forsitā michi poti⁹ q̄ȝ verā vi-

deo2 intulisse sententiā. Et ergo dicit beat9 Bernard9. q sepe in istis nos meli9 videt ocul9 alien9 q̄ꝫ pprius. Tanto siquidē alie//nus veri9 de nobis sententiat: q̄ꝫto liberio2 ab inclinatione ad nos vitiosa qua nos a vero de nobis iudicio prepedimur.

Qualiter homo per pugnā z resistentiā cōtra vitia venit ad cognitionē sui. Capitulū. viii.

Si scis homo q̄liter p tuā discussionē teipsū discernere debeas. z quāliē ab alijs tua tibi vitia referētibꝫ debeas libēter audire: vt qd̄ tu discreuisti q̄as firmi9 credere: accede ad terciū: qd̄ est his duobꝫ efficaci9 ad tui cognitionē pmotiuū. qd̄ in nullo sinit vt vitia dissimules: sꝫ scit te ea quodāmō: vt ita dixerī: manibꝫ palpitare. Hoc aūt fit ita. si sancti spiritus ardo2e succēsus. incipis viriliter cupidi//tates tuas z appetit9 io2dinatos quos per p̄missā discussionē vel experientiā tuam in te repperisti vl' sentis: eijcere z expugnare nō pmittēs ad ho2ā in te q̄ꝫtū in te est tales mot9 siue supbie: siue inanis glo2ie: gule vl' luxurie īmo2ari: sed subito cū eos perci//pis: statī surgis z accingis gladiū tuū sup

femur tuū: ꝛ te ꝑparas ad bellandū. Sꝫ ꝛ cū te nō impugnant nec infestant: tu ea im-pugnas: q̄rens quomō ꝯtraria vitijs tuis ꝛ passionibꝫ agens poteris ea si fieri potest radicitꝰ extīguere ꝛ extirpare. Uerbi grā Sētis te nōnūq̄ꝫ appetitu glorie ferri: moueri altitudinis ꝛ dignitatis ābitiōe. gule luxurie. ꝛ alioꝝ motibꝫ agitari: hic tu velut alter phinees zelo ignitꝰ feruida volūtate incipis oīa agere que huiusmodi concupi-scentijs etiā iā quiescentibꝫ sint ꝯtraria ꝛ eoꝝ expulsiua: oīa scꝫ vilia ꝛ despecta age-re: loqui. ꝛc̄. Sed cū hoc facere ꝛ ꝯtinuare īceperis. tūc vere in te senties: ꝛ vt dictū est. qͥ iodāmō manibꝫ palpabis fortitudinē in te vitioꝝ ꝛ passionū. ꝛ deordinationē vi-riū anime ꝛ affectionū. Insurgēt enī cōtra te ea que laboras extinguere vitia. viriliꝰ se ꝯtra te defendētia. Et tu rursus iratꝰ in-surges ꝯtra ea: ꝛ fiet īter te ꝛ tua vitia grā-dis ꝛ grauis lucta. ita vt nō nūq̄ꝫ resilias ꝛ iteꝝ resipiscas: nōnūq̄ꝫ deijciaris ꝛ iteꝝ re-surgas. atq̄ꝫ mľtoties fatigatꝰ cū videris le-gē carnis tue tā fortē ꝛ tā īportune legi mē-tis ꝛ volūtati tue resistētē: clamare necesse habeas ꝛ sententia cū apostolo. Quis me liberabit de corpore mortis huiꝰ? Et itē cū

ppheta. Qm̄ iniqtates mee supgresse sunt caput meū. sicut on⁹ ḡue ḡuate sūt sup me. ꝛc. Atq₃ ita vere disces cognoscere q̄ꝫ sis plen⁹ īordinatꝭ ꝯcupiscētijs ꝛ nociuis cupiditatibꝫ. Et he q̄ꝫtū valide sint in terra dicate. Ecce inq̇t Chꝛysostom⁹ sup matheū. Ostēdo tibi magnā et īsupabilē psecutionē in corpoꝛe tuo. Incipe resistere desiderijs tuis: et tūc intelliges q̄ꝫ foꝛtes spūs desideriorꝫ maloꝝ persequūtur te. Hec est enī pugna ḡuissima. q̇ potuerit odire qđ amat: ꝛ amare qđ odit: hec Chꝛysostom⁹. Ecce ḡ q̄ꝫ directa ꝛ rectissima via ad tui cognitionē in hac parte. Sane q̄ꝫ diu ipsa vitia īpugnare nō īcipis: nec legitime resistis: ipsa q̇dāmō abscōdita sūt ab oclis tuis. Latēt em̄ in te: vt ea pfecte nō sentias. Audi de hac re expertissimū ī hac materia. Impugnari inq̇t signū ē q2 pugn̄m⁹: qđ est dicere. Si pugnam⁹ īpugnatōnes ꝛ resistētias vitioꝝ sentim⁹. Si vero nos desides ab īpugnatione cessam⁹: efficimur stupidi ꝛ īsensibiles: eoꝝ īpugnatiōes et resistētias nō sentientes. Et audi elegantē cuiusdā patris sup hoc similitudinē. Cū ianua apta fuerit et intrat et exit quicūq₃ velit. nō audit̄ sonit⁹ pulsantꝫ: sed solū cū fuerit clausa. Ita

si adit⁹ cordis tui pateat vitioꝝ affectib⁹ cū videlicet diligenter nō ꝯsiderās quales affectiōes inte nutrias: nec viriliꝫ resistas tūc īportunas eaꝝ ꝛ validas nō ꝑcipis suggestiōes. Hic ē illud btī hieronymi. Pessima tēptatio est nulla tēptatione pulsari. id est. nō sentire pulsari. cū nullus sit sine tēptatiōe. cū tēptatio sit vita hominis super terrā. Quomodo vitijs resistere: et contra ea legitime pugnare debeas: inferius de reformatione volūtatis clari⁹ ostendetur.

Qꝫ in pugna vitiorū discernūtur desides et feruidi: et ꝙ desides retrocedunt. Capitulū. ix.

hEc pugna cōtra vitia: et eoꝝ cōtra nos resistētia: est aqua ꝯtradictiōis de qua dñs ait. Apud aquā ꝯtradictiōis ꝓbaui te. Hic enī vere veluti fornace tribulatiōis probat et discernit dñs inter legitimos ꝛ desides bellatores. Nā vsqꝫ ad hāc aquā: oēs indifferēter cū gedeone egrediunꝫ ad bellandū: sed cū vsqꝫ ad hanc aquā ventū fuerit. desides: illegitimi ꝛ tepidi: ad lābendū aquas incuruant genua. id est: a ꝓpria cōcupiscentia abstracti ꝛ illecti ac tēptatiōe victi fortitudinē īcur

uant ꝛ dimittūt: nō potentes ad tēpꝰ mo//dicū tēptationē sustinere: sed redeūt. Alij quidē simplicit in egyptū mūdane ꝯuersationis. Et quidē eunt: vt crescāt et ꝑficiāt in hoc seculo. Et hi sunt. quos mouet pes suꝑbie: appetitꝰ honoris ꝛ alti status. Nā ibi ceciderūt qui operant iniquitatē. Quidā autē vt sedeāt suꝑ ollas carniū ꝛ comedant pepones. ꝛc. Et hi sūt: qui cōputrescunt sicut iumēta in stercore suo: vitijs videlicet carnalibꝰ. Sūt ꝟo alij q̄ nō redeūt corpore ad mūdū: nec ex toto in egyptū: sꝫ tamen nec volūt ingredi terrā ꝑmissionis: sed manent ab ista parte citra iordanē cum dimidia tribu manasses: vt pascant pecora sua: volētes esse de israel: nec tamē ingredi terrā ꝑmissionis. Hi sunt q̄ volūt esse spirituales: nec tamē ꝑfecte ad ꝟtutū exercitia se ꝯferre. sed laxā ꝛ tepidā vitā ducētes alentes ꝛ pascētes gregē pecoꝝ suoꝝ. id est desiderioꝝ. Et hi sunt feruidis multū periculosi cōsilio et exēplo.

Qualiter hō ex cognitiōe sui: fit idoneꝰ ad admonēdū alios. Ca. x.

Sed nō ita tibi cōtingat quicūqꝫ esse desideras legitimꝰ ꝑreliator: sed ad

tēpus sustine: quādo tēptatio grauiter in//
calescit: sciens quia nulla tēptatio vel tri//
bulatio dura potest esse diuturna: sed ɔsū//
matōis ei⁹ videbis finē. Et tūc si pseuerās
fueris: percipies hui⁹ pugne fruct⁹ dulces
ꝛ multiplices. Sed forte laborē ꝛ dolorē
in hac pugna bene sentis sed fructū nō at//
tendis. Aduerte igit̃ homo quāt⁹ et q̃ꝫ vti//
lis inde tibi fruct⁹ oriat̃. Prim⁹ aūt fruct⁹
qui inde orit̃ tibi: est sciētia qua fragilitatē
tuā ꝛ vitioꝝ fortitudinē liq̇do cognoscens
noueris oēm fortitudinē tuā ad dn̄m custo
diendā: dicēs. Dn̄s fortitudo mea et refu
giū meū. ꝛc̄. Ego aūt in me scꝫ: ad nichilū
redact⁹ sum et nesciui: Nesciui inq̄ꝫ. prius
q̄ꝫ hoc predicto modo discerem: indeqꝫ in
amorem et caritatē dei: qui te tam fragilē
tam pie protegit: cōtra tam fortes vitiorū
spūs acceDeris. Scd̄o ex hac pugna et ex
his q̄ in expugnādis vitijs pateris et ex//
periris: sciētiā et expientiā tibi acq̇ris: qua
eris idone⁹ et alijs q̄ similibꝫ vitijs ꝛ vitio
rū prelijs inquietant̃ ɔsulere et ad rectam
viā dirigere: ac cōgrua medicāmina de ar//
canis cordis tui sicut ibi ex m̄ltis experiē
tijs collegisti et abscōdisti pferre. Un̄ apo
stol⁹. ij. Corin. i. Bn̄dict⁹ inq̇t de⁹ et pa//

tcr dñi nostri iesu christi: qui ꝯsolatꝰ nos in
omni tribulatione nostra. vt possimꝰ et ipsi
ꝯsolari eos qui in omni pressura sunt. Ecce
Apostolꝰ ex sua pressura habuit vnde alios
in p̄ssuris dep̄ssos ꝯsolaret: ita ꝛ tu. Et vere
si solū ex libris his q̇ sp̄ualibꝫ vitioꝝ tēpta
minibꝫ grauanꝰ vis ꝯsulere. eris sicut es
sonās aut cymbalū tinniēs: nec ipsi te: nec
ipse teipsum intelligētes: sed eris tu sicut
cecꝰ disputās alicui de coloribꝫ. Uñ sapiēs
Qui non est tēptatus: q̇d scit? Qui non est
passus: qualia scit? Nec h̄ dixerimꝰ quasi
tue experiētie ꝛ nō diuine scripture debeas
inniti: sed potiꝰ vt in te ex diuina scriptu//
ra et tua experiētia fiat vna indiuisibilis ꝛ
dulcis armonia: qꝛ sicut ī scripturꝫ legꝫ: ita
in te expiaris: ꝛ ita eris idoneꝰ ad alios ad
monēdū: qꝛ sentꝫ qđ legis: et nō solū ꝓfers
ex v̄bis vel mortuis meditationibꝫ: sed ex
sentētijs. Demū ista tibi sciētia hoc ꝯfert
vt nūq̄ꝫ peccatoribꝫ q̇buslibet criminibꝫ ꝓ
lapsis indigneris: sed ex corde ꝯpatiaris:
vt pote qui in teipso copiosam materiā per
predictā pugnā inuenis cōpatiēdi: iuxta il
lud Sapiētꝫ. Ex teipso cognosce rē ꝓximi
tui: imo certe si perfecte p̄dicta expleueris
nulliꝰ peccata sicut tua reputabis. que non

ſicut tua agnoueris: Non ergo pctõres a te repelles: ſicut falſe iuſtꝰ ⁊ arrogãs phariſeus: ſed pie cõpatiẽdo: debes totis viribꝫ niti: ſi quẽ eoꝝ potueris eripere de laqueis inimici: ſiue hoc feceris pijs admonitiõibꝫ ſiue correptiõibꝫ tuis. vnũquẽqꝫ ꝓut ratio exigit: ⁊ ↄditio cuiuſcũqꝫ corripiendo vel admonẽdo: ſciens ꝙ nõ eſt pcioſius munus a deo in hac vita ꝙꝫ zelus aĩaꝝ: ꝓ quaꝝ ſalute xp̄s de celo deſcẽdit: et mortẽ amariſſimã tolerauit. Hoc ẽ enĩ ſm̃ Bedã: excellẽtiſſimũ genꝰ vite: ſi te a vitijs purgaueris: ⁊ alios ad bonã ↄũſationẽ traxeris. Eſto igiẗ aĩaꝝ zelo feruidus. oẽs trahe amore. nõ dũ ↄuerſos timore fre. Jã incipiẽtes de tẽptationibꝫ p̄muni. et induc vt crimina ↄfiteantur: oĩbꝫ in tẽptatiõibꝫ. in paſſionibꝫ cõſule. ↄforta. dirige ꝓut tibi viſũ fuerit vnicuiqꝫ ↄuenire. Nec dicas. Sufficit michi mea ſaluatio: ꝓ me volo eſſe ſollicitꝰ. nõ ꝓ alijs. Quiſquis h̄ dixerit: nõ comediẗ zelo dei. Ecce ꝙꝫ magna ↄfert tibi virile p̄liũ quo ↄ̄ vitia tua p̄liaris. Inde enĩ tibi cognitio tui. caritas dei. dilectio ⁊ ↄpaſſio ꝓximi zelus aĩaꝝ. ⁊ ſciẽtia inſtruẽdi errantes.

De cõpunctione: et quibus mo=

dis homo in compunctione se po=
terit exercere. Capitulū.xi.

e Ex hac sciētia salutifera deinde ali⁹ tibi nascet̄ fruct⁹ p̄ciosus: videlicȝ ꝯpūctio salutaris. Nascit̄ aūt ista ꝯpūctio h̄ modo. Cū eni. vt dictū est: totȝ virib⁹ vitijs te opponis: ꝛ illa acriter re// sistūt: sepe incipis ꝛ nō proficis. O q̄ȝ sepe egrederis tanq̄ȝ victu⁹ ꝛ resilis: quotiēs moues ꝛ nō ꝑmoues: quotiēs īcipis ꝛ iteꝝ cessas. O q̄tiens conaberis ꝛ nō dat̄ vltra ꝛ cū īcipis nōnūq̄ȝ deficis. Ecce vnde scā tristicia: dolor dulcis: suspiria suauissima ꝛ ꝯpūctio salutaris: Certe ex consideratiōe imꝑfectiōis tue: ꝛ ex desiderio ꝑfectiōis vite: ex desiderio ꝑfectiōis ꝛ īpassibilita// tis ꝛ puritatis cordis: a quib⁹ te adhuc lō gissime distare ꝯsideras. Inde tibi ꝛ sācta cōpunctio ꝛ tristicia salutaris: q̄ licet ani// mū interi⁹ deprimat: nō tamen duram vel rācorosam facit: sed humilē ꝛ mansuetā: ex teri⁹ vero dulcē: socialē ꝛ affabilē: miseri// cordē ꝛ patientē: ꝛ ad omnē laborē reddit paratissimū spe et desiderio ꝓficiēdi. Hoc ē vngentū p̄ciosissimū q̄ p̄sentia vulnera aīe sanant̄: p̄terita delent̄: ꝛ futura p̄cauentur

de⁹ placatur: et homo hoib⁹ et āgelis ama//
bilis efficit. Quāuis aūt veris luctatorib⁹
ea ꝯpūctio q̄ ex ꝯsideratione descēdit ꝑpe
ifirmitatis et desiderio maioris ꝑfectiōis
magis sit in prōpto: et fortassis nōnunq̄
ceteris ꝯpūctiōib⁹ fructuosior. Sūt tamē
adhuc ſm Grego. quattuor q̄litates quib⁹
iusti viri aīa in ꝯpūctiōe vehemēter afficit
Videlicet ex ꝯsideratione maloꝝ p̄teritoꝝ
cū homo cogitat peccata q̄ fecit: et stātū suū
in q̄ fuit. Et si placet tibi ſm hoc gen⁹ te ex
ercere in cōpunctione: vide ea que infra di
centur de reformatione memorie: de gene
ralib⁹ modis exercendi se in memoria pec
catoꝝ. Aut certe ex ꝯsideratione iudicioꝝ
dei. cū scꝫ homo ꝯsiderat ꝙ diuina iudicia
sint iscrutabilia: ⁊ inde timet aliq̄ in se esse
vn̄ possit reprobari a districta iusticia dei.
Et p h̄ genere valēt ea q̄ dicent postea in de
reformatiōe memorie: de memoria mortꝫ in
ferni: ⁊ extremi iudicij. Aut cū homo ꝯside
rat mala: quibus dū adhuc viuit necessario
subiacebit: scꝫ cōcupiscētijs et vitijs. Et h̄
est genus ꝯpunctionis: que maxime surgit
ex p̄lio ꝯtra vitia. de quo satꝫ patet ex dictꝫ
Aut cū homo bona supne patrie ꝯtēplatur
qua quia nondū adipiscit: lugens conspi//

est vbi nō est. Et pro hoc quarto genere. est memoria celestis patrie: de quo vide īfra suo loco. Potes aūt hec ꝛ si qua alia genera cō pūctiōis ad duo reducere. qꝛ oīs ꝯpūctio vel ex amore surgit vel ex timore. Et hoc ē irriguū superi⁹. ꝛ irriguū īferi⁹: qđ petijt. Axa filia Caleph a patre suo. Uides ḡ quō de tēptatiōib⁹ ꝛ ꝯtinua vitioꝝ pugna ꝯpū//ctio oriṫ: q̄ tā mlt̄a bona opaṫ. Ipsa enim a spūali egestate nos liberat. Scriptū ē enī Qui san⁹ ꝛ sine dolore est: in egestate erit. Itē de ꝯpūctiōe ꝛ tristicia scribiṫ illđ. Uir ī dolorib⁹ laborat sibi: ꝛ vi facit ꝑditiōi sue Unde vt ī collatiōib⁹ patrū diciṫ: nulla virtus sine dolore ꝑficiṫ. Itē Johēs climacus Etiā si magnas et altas ꝯuersatiōes exeq̇//mur: cor aūt merens nō possideam⁹. ipsas quasi vanas ꝛ adulterinas existimemus.

De reformatione triū viriū aīe scilicet intellectus: memorie: et voluntatis. Capitulū. xii.

[S]I que dicta sunt nō solū intellexisti: sed insuꝑ exercitio ꝛ exꝑīētia atti//gisti: haud dubiū quin te omnibus viribus aīe tue destitutū: oībus affectib⁹ deordinatum inuenisti. Restat proinde vt

vehementi et ardenti desiderio ad eaꝝ re/formationē ꝛ debitā dispositionē inflāmeris: viā querens quia ad id facilius poteris peruenire. Ut autē pro hoc modū qualemcūq͵ simplicē ꝛ facilē habeas: quedā hic in sequentibus de premissarū viriū ꝛ affectionū reformatione inserūtur. Scias igiť ꝙ licet aīa multas habeat vires. potentias ꝛ affectiones: tres tamē in ea precipue sunt vires vnde oēs alie quodāmodo dependēt: quibꝫ reformaris cetere quoq͵ reformate videbunť. Sūt autē he tres: memoria: in/tellect⁹ ꝛ affect⁹ seu volūtas: ꝛ de eaꝝ reformationibꝫ singillatim agendū est.

Qr intellectus reformatur per scientiam. Capitulū. xiii.

i Ntellect⁹ hoīs ꝛ ratio deformati sunt ꝛ quodāmodo cecati ꝑ ignorātiā. Ideoq͵ necesse est hoīem in his reformari per sciētie illuminationem. Duo aūt sunt quibꝫ homo illuminať ad scientiā ꝛ maxime spiritualē quantū sufficit ad ꝓpositū: videlicet experimentū ꝛ doctrina.

De reformatione ītellect⁹ per experimentū. Capitulū. xiiii.

e Xperimento autem tu homo quasi

per quandā cōnaturalitatē scientiā tibi acquiris: cū de his quib9 iugiter per vsum et assuefactionē adheres quodāmodo cōnaturalis efficiaris: sicuti superi9 satis euidēter ostendim9: quō per iugē vitioꝝ extirpationē et resistentiā internaꝝ passionū. sciētiā tibi acq̄ris: qua poteris ceteris similit̄ tēptatis salubrit̄ subuenire. Sic etiā de alijs dicendū est. Nā per experientiā et ꝯsuetudinē deuotiōis qua homo iugit̄ se exercet in deuotis exercitijs: acq̄rit magnā noticiā circa materiā deuotiōis. sic per hoc ꝙ hō per sancta exercitia et pia virtutū opa trāsit de virtute in virtutē. noticiā quandam adipiscitur de virtutū naturis: et de earū distinctis gradib9 discrete differit et clari9 apphendit: p̄sertim experiētia in m̄ltis et p̄cipuis materijs diuine scripture melior est magistra. Juxta illud pphete. A mādatis tuis ītellexi. Nō itaq3 dicit. Mādata tua ītellexi: sed a mādatis. q̄d est dicere. Qr studiose mādata tua dn̄e obseruaui: et diligēter me ī eis exercui: idcirco dat9 est michi ītellect9 vt intelligerē diuinā scripturā Et certe tibi: q̄ nō sicut multi. q̄ris litterā occidentē. sed medullā scripturaꝝ interi9 viuificantē sm̄ sanctoꝝ sentēcias: nō tam la-

laborandũ est erga libros cõmẽtatorum: sed potius omnẽ industriã et intentionẽ cordis debes dirigere erga emũdationẽ vitiorum. Quibus expulsis confesti cordis oculi sublato velamine passionũ: sacramẽta scripturarum in multis naturaliter contẽplabũtur. Et siquidem laborẽ aliquẽ lectioni scripturarum adhibere libuerit: quod vtiqȝ satis expedit tibi tanquam christiano philosopho: lectio debet esse admonitio nõ occupatio: nec expẽdes multũ tẽporis vt scripturã addiscas: sȝ potius vt per lectionẽ ad puritatẽ cordis inflãmeris.

De reformatione intellectus per sacrã lectionẽ: et qualiter scriptura sit legenda. Capitulũ. xv

Doctrina autẽ qua scientia acquiritur in duobus consistit: vt dicit Anshelmus in lectione scȝ et sermocinatione. In lectione autẽ tibi qui solũ puritatẽ cordis in ea quęrere debes: alia debet esse intẽtio atqȝ alius modus legẽdi: quam illis qui quamuis bonã aliã tamẽ habẽt intẽtionẽ. Frequenter enĩ talẽ fructũ et lucrũ de lectione homo recipit: cũ quali intentione et affectu ad lectionẽ accedit. Quapropter sũmopere stude: vt quantũ tibi possibile fuerit ita affectus

et cõpunct⁹ ad studiũ venias: et totã inten/
tionẽ tuã ad cordis puritatẽ dirigas. sicut
superius satis dictũ est. et ita omnia que
legeris. ad illũ tibi affectũ ꝛ illã intentio/
nẽ obsequẽtur. Deinde vide vt studiũ tuũ
nõ sit fortuitũ ꝛ casuale. ita videlicet ne nũc
in vno libro. statĩ postea. vt moris ẽ curiosis
ĩ alio legas. Aut nũc hic vnũ foliũ. deinde
lõge sbseq̃ns foliũ pcurras. sꝫ ĩtegrũ librũ
de prĩcipio ad finẽ: cõgrua deuotiõe ꝛ debi/
ta reuerẽtia ac diligẽtia plegas Tertio ha
beas tẽpus certũ pro studio: et nõ sit tem/
pus ad hoc casuale sicut occurrit. Quarto
qꝛ labilis est humana memoria. ꝛ vix de plu
ribꝫ retinet pauca: tu oia q̃ legis retinere
nõ poteris. ideo semp ex lectiõe aliq̃d debes
extrahere: qđ tuo ꝓposito ꝯueniat. qđ te ad
puritatẽ cordis admoneat: quodqꝫ ruminãs
vtilit̃ memoriã occupes ad hoc: si aliud nõ
habueris salubri⁹ p reformatiõe ꝛ occupa
tiõe memorie recurrẽdo. Unde Augustin⁹.
Auditor verbi similis debet esse aialibus
que ob hoc q̇ ruminãt mũda esse dicũtur.
vt nõ pigeat cogitare de his q̃ in alueo cor/
dis accepit: vt cũ audit sit similis terẽti:
cũ ꝟo audita ĩ memoriã reuocat sit simil' ru
minãti. Quĩto vt etiã lectio tibi pficiat ad

inflāmationē affect⁹: sicut ad illuminationē intellect⁹: ideo lectionē tuā nōnunq̄ʒ de//bet interrūpere oratio: vt de lectiōe facias affectū: de affectu orationē: et ores deū ex desiderio cordis: vt id possis ope ꝛ exercitio ꝑficere. qđ queris in scripturis indagare Sexto: q2 vt frequēter dictū ē: finis tibi in oīb⁹ exercitijs lectione et quibuscunqꝫ alijs esse debet: vt puritati cordis poteris appropinq̄re. ideo āpli⁹ circa studiū taliū librorꝫ īmoraberis q̄ te ad hoc magis īfor//mant et inflāmant. vtputa libri morales ꝛ deuoti. Si ꝓo q̄nqꝫ ad tēp⁹ aliud perlegere placuerit. eo videlicꝫ vt post ferculū grossū audi⁹ sumas delitiosū. vel alia huiusmodi causa semꝑ et ꝯtinue redire debes ad li//bros deuotos. iuxͣ illđ Senece. Probatos itaqꝫ semꝑ libros lege. et si quādo ad alios diuerti libuerit. ad priores redi.

Qualiter intellect⁹ reformatur per aliorū īformationē ꝛ cōsiliū. c. xvi

S Ermocinatiōe aūt ratio et intelle//ct⁹ reformanť: dū ꝑ aliorꝫ eruditōibꝫ nr̄a ignorātia illuminať. Et hoc fit dupliciter: scꝫ vel maiorꝫ ꝯsilio: vel famili//ariū colloquio. Sane plurimū ꝯfert ad ra

tiouis nr̄e illuminationē: vt nō nostro iudi
cio inhereamꝰ. sed oīa exercitia nr̄a senioꝝ
examini reseruemꝰ. examināda ꝓponamus
ab eis examinata diligēter obseruemus.
Hoc enī p̄cipuū est. ꝙ minꝰ discretꝰ et par/
uulꝰ ī xp̄o. nōdū exercitatos sensus habēs
ꝓ discretiōe boni ⁊ mali: illesus a diaboli
illusiōibꝫ ⁊ seductiōibꝫ ac ꝓprie ignorātie
periculis defendat̄: vt in scītoꝝ patrū col/
latiōibꝫ et institutis: diffusiꝰ pertactatur.
Itaqꝫ si tibi nō credis: ac indiscretꝰ fueris
locū discretōis suppleat obediētia alicuiꝰ
viri meliꝰ et clarius te illuminati.

Qualiter intellectꝰ reformatur per hoc ꝙ q̄s super tēptatiōibꝰ ⁊ passiōibꝰ suis cōsulit alios. Ca. xvii.

Confert etiā īterdū nō modicū ad
rationis illustrationē: si familiariū
alicui tuoꝝ nōnūq̄ꝫ familiari ⁊ hu/
mili colloq̄o cor tuū humilit̄ apias: ꝯferēs
ꝯsulēs. ⁊ cōquerens secū de his que in te
tēptatiōibus vitioꝝ: cōcupiscētiaꝝ ⁊ simi/
liū agitant̄. Sepe enī ex minimo poteris
aliquid addiscere: sed si ad hoc assuetꝰ fue/
ris vt nil qđ in te agit̄ relinquas abscōdi/
tū: sed q̄cquid fuerit ꝓducas ꝯtinuo ad lu/

men: inde tibi pudor bonus nascetur adducens gloriam. Erubesces enim vitiis consentire: confunderis semper in eodem statu permanere et non proficere: magis exinde humiliaberis. sciens quod alius talem te nouerit: qualem tuipse te erubescis. Inde magis compungeris: dum huius modi occasione memineris peccatorum tuorum.

De reformatione virium memorie: et tribus gradibus reformandi eam. ca. xviii.

Nunc de reformatione memorie agendum est. Ad cuius perfectam reformationem in hac vita habendam: tribus distinctis gradibus ascenditur cum labore. Quorum primus est: ipsam memoriam cum labore ab euagatione illicita refrenare: et diuinis vel vtilibus cogitationibus quodammodo inuitam occupare. Secundus est: iam sine importuna euagatione bonis meditationibus posse intentum esse: et in latitudine cordis sui secum deambulare. Tertius est: quodammodo in deo esse absorptum: vt scilicet homo in deo per deuotas meditationes absque strepitu volubilium cogitationum: imaginationum et fantasmatum: dulciter et cum delectatione requiescat.

De certis materiis et temporibus ad meditandum deputatis. Ca. xix

Si autem toto corde memoriā reformare volueris: sūmopere tibi expedit vt certas materias tibi pfigas: qbus vtilioribus nō occurrētibus memoriā pessis occupare. Unde in collationibus patrū dicitur. Necesse est mentē: quo recurrat. cui ve pricipalit inhereat nō habētē: p singulas horas atq3 momēta pro incursuu varietate mutari: atq3 ex his q extrinsecus accedūt: in illū statū pcinuo trāsformari q sibi primitus occurrerit. Si igit pficere desideras: et citius dei adiutorio memoriā reformare: determinatas tibi deputa materias. qs terēdo et rumināndo discas in illis et in alijs latissime et affluenter in spūalibus speculari. Quāuis etiā p reformatiōe memorie et ceterar viriū omni tēpore debeas laborare: attamē psilio beati Hieronymi: nō modicū iuuat vt certis et deputatis horis tibi singularius vaces: et repleas aīam tuā diuinar pabulo scripturar. Dicit aūt Hieronimus. q ad h expediētior est hora matutina. Bernardus dic. q hora matutina et vesptina. Unū his duabus horis maiori conamine et singulari pparatiōe te debes occupare spūali studio: lectiōe videlicet et meditatione. Hora enī matutina homo ē magis sobrius et magis

dispositꝰ ad spirituale exercitiū: cū nec dū
inuolutꝰ sit mūdanis tumultibꝫ. Itē tunc est
initiū diei: vnde debet se homo pparare
circa diē: ꝛ sepe qualē tūc se per aliquā de/
uotionē et affectū preparauerit: in tali affe
ctu ꝛ deuotiōe perseuerabit tota die. Itē in
initio diei merito maiori deuotione debet
offerre primitias laboꝝ suoꝝ christo dn̄o:
ꝛ se ei deuotiꝰ ꝯmēdare. De vespere autē
cessant mūdani tumultꝰ. vnde quietiꝰ potest
quis se spūalibꝫ exercere. Itē est finis diei
quare merito vl' gratias deo referet ꝓ bene
gestis. vl' pro male actis veniā īplorabit: ac
etiā ꝯtra nocturna fantasmata per deuotā
meditationē se armabit. Hac etiā hora ap/
tiꝰ fieri poterit ea: de qua dictū est: discussio
defectuū suoꝝ ꝛ excessuū q̄tidiana. Scire
etiā debes: ꝙ quis oīa q̄ in diuina scriptu/
ra reperiūtur. imo celū ꝛ terra. ꝛ oīa que in
eis sunt: de deo loquātur ꝛ instruāt: nō ta/
men oīa eque ꝯueniūt ad vtiliter meditan
dū. Sed ea debes potius ad meditandū
assumere: vnde āpliꝰ timore cōcuteris: vel
accenderis ad amorē. Sūt autē quedā ge
neralia circa que frequētiꝰ exercitia deuo/
toꝝ versant. videlicet. memoria pctōꝝ. qua
ꝯpūgūtur ad cōpunctionē ꝛ dolorē. Me/

moria mortis: qua vt oīa mūdi huius oble
ctamēta: gloriā. honorē. altū statū vilipen//
dant: accendūtur. Memoria extremi iudi
cij: qua inflāmant ad bona opa pagenda: vt
tūc cū iustis mereant accipere premiū me//
ritorū. Memoria penarū infernaliū: q̄ oīa
illicita licet dulcia respuāt timore tormē//
torū. Memoria celestis glie: vt hic q̄escāt et
exultēt i spe. ac vt illa sint glia digni: nitāt
se veris ꝟtutibꝫ adornare. Memoria bene
ficiorū dei. ꝛ maxime bñficij icarnatiōis: ne
grē largitori inueniātur ingrati. Ut aūt de
his cogitare eo ꝓmptiꝰ ad manū habeas.
aliq̄ generalia de vnoquoqꝫ p̄missorū vnde
tu valeas plura elicere hic īserūtur: vt da
ta occasiōe sapiēti sapiētior fiat: ꝛ ex paucis
plura eliciat: sicut ipsi cōgruit cogitanti.
Esto igit aīal mundū rumināns et reuoluēs
ea ꝛ ipsis similia in corde tuo. vt ita īutilia
ꝛ vana possis a memoria remouere.

Qualiter fiat memoria peccatorum. Ca. xx.

V Et tibi de memoria tuorū criminū na
scat ꝯpūctio: talibꝫ stimulis te cō//
cute meditādo. Cogita: ꝛ vt sētire
valeas diligēter stude. q̄ꝫ tūc vnūquodqꝫ pec//

catũ deo displiceat. Reuolue: q superbia luciferũ eiecit de celo. Inobediẽtia adã de paradiso piecit. Luxuria subuertit sodomã et gomorrã: et pene totũ mundum in diluuio submersit. Christus p peccato sustinuit mortẽ amarissimã: ne peccatũ inultũ remaneret et sue iusticie nõ satisfieret. Cogita secũdo q deus aliter iudicare nõ poterit q opera nostra merẽtur. Est enĩ deus equitas quedã intelligibilis. icõuertibilis atq ideclinabilis nõ minus pena maloꝝ q bonoꝝ glĩa. Igitur tibi reddet iuxta opa tua. Nõ igitur palliemus vel blãdiamur nobis qsi nõ sit ita durũ: et q deus sit misericors. Cogita de pctĩs tuis pteritis ante cõuersionẽ. Cogita q multa sint in locutione. opere: cõsensu et in cogitatiõe. Tot enĩ sunt vt neqas numerare. Cogita q turpia: pcipue qtũ ad carnalia: i qbus tamẽ minus imoreris. ne delectatio surrepat Cogita q grauia: quibus deũ offẽdisti: et rursum xp̃m quodãmodo crucifixisti. Cogita de pctĩs tuis post tuã ↄuersionẽ: q semp tam negligẽs: tã tepidus et tot ãnis sine pfectu fuisti: et vide de singularibus tuis crimĩbus: numera ea si potes in ↄspectu dñi: et pete veniã de pteritis: adiutoriũ de psentibus: et cautelã ↄtra futura: Deinde cogita in qro pro

istis satisfecisti: cert⁹ q̄ q̄cq̄d hic nō reddi//
deris. in futuro a te exiget vsq; ad minimū
quadrantē. Nullū eni malū ipunitū erit: sic
nec aliqd bonū irremuneratū. Demū cogi
ta: q̄ iudicia dei sūt īscrutabilia: nescis si ī
grā: nescis si vere cōuersus fueris: nescis
qd in te lateat qd deū nō latet sz offendit
nescis si eris pseueratur⁹ Hec rumina. hec
cogita. z si bene sēseris ea: nō altū sapies de
teipo. Caue tn̄ desperationē si pfūdi⁹ hmōi me
ditatōib; te īmerser. atq; ita hmōi medita
tiōes dirige: nō vt absorbearis a nimia tri
stitia z deiectiōe: sz vt īstigeris ad vite emē//
dationē et tolerātiā oīm tribulationū.

Generalis mod⁹ ad formādū medi tationes de morte. Ca. xxi.

De morte tua ita poter formare tu
as meditatiōes. Priō vt horā mor
tis semp suspectā habeas: cogita q̄
improuise mors veniet: qz sicut fur veniet
quādo minime spabis: quādo minime di//
sposuisti: quādo adhuc diuti⁹ viuere te spab
z cū adhuc multa agere cogitasti. Reuolue
deinde ordinē quo ad mortē deuenit: z habe
te nōnūq; sicut si tu statim esses moritur⁹ et
meli⁹ senties q̄ sequūtur. Cogita itaq; qua//

liter mortē precedet grauissima infirmitas cui⁹ alie infirmitates nō sunt nisi precones Uide grauitatē hui⁹ infirmitatis. Cogita horrorē naturalis īclinatiōis appetētis p//manere. Cogita deīde cū iā homo se sense//rit hinc trāsiturū. siue medicis h̄ dicētib⁹: siue ipse p se senserit: quāt⁹ tūc erit clamor ↄsciētie: quāt⁹ remorsus in eo qui se nō di//sposuit. Tūc enī ipsa peccata ad memoriā ↄfluēt: Et cogita q̄tū de sigulis peccatis tuis ⁊ passiōibꝫ pprijs singulariter tūc do lebis q2 ea nō vicisti. Cogita si tali articulo mortꝫ esses ↄstrict⁹. ⁊ vitijs ac ↄcupiscētijs ligatus. q̄to desiderio desiderares vnam horā vel annū sanitatis pro emendatione. Cogita homo cū ad illā horā veneris: ⁊ hic trāsibis. ac tēpus p̄teritū cōparaueris ad eternitatē ad quā trāsibis: q̄ breue tibi vide bit. Tota vita tua apparebit tibi breue sō//niū: ⁊ tibi erit totū tēp⁹ et vita tua ac si per modicū spaciū: puta per itermedie leuce p gexisses. Cogita quāt⁹ erit dolor cū videris q ppt tā paruā delectatiōnē illa sempit̄na gaudia amisisti. Cogita q̄ amara erit sepa° cū ab his q̄ vitiose dilexisti separaberis: puta: ab honore tuoq̄ hic in alto statu totꝫ viribꝫ honorē quesisti: vl' a voluptatibꝫ tuis:

z sic de aliis ꝯsimilib⁹. Considera dispositionē morientis: quomō totū corp⁹ nigrescit z rigescit. oculi ꝯtabescūt. zc. Cogita quō demones sint ibi tanq̄ leones rugiētes ꝑparati ad escā expectātes aiam. Deinde imaginare: q̄modo aia in egressu suo a corpore cū inceperit ꝯsiderare regionē ignotā: z q̄ tot demones eā expectēt: q̄ inuite exiret: q̄ libēter rediret ad corp⁹ suū: sed non potest: q: clause sunt fenestre sensuū z adit⁹ vitales: cogit̄ ergo trāsire ad cateruas īimicoꝝ. Cogita quō tunc singuli spūs vitioꝝ ad eā occurrēt: querētes sua in ipsa: spūs supbie supbiā: spūs luxurie que sua. z sic de aliis. Ultimo aduerte: quō aīa egressa de corpore statim statuet̄ āte tribunal iudicis. z tūc feret̄ sententia: q̄ ex hoc tūc vsq̄ in eternū non reuocabit̄. z tūc vbicūq̄ lignū ceciderit ibi manebit. Demū cogita. quō tandē corpus sepulture tradet̄ z ꝑpetue obliuiōi. Hospes hic fuit vni⁹ noctis z abiit: et memoria eius recessit de terra. Poteris aūt modū hūc ex ꝯtrario assumere de morte iustoꝝ. Nā ipsi vidētes se de h̄ mūdo migraturos: gaudent in testimonio ꝯsciētie: exultant q̄ liberātur de istis miseriis. Et q: hic nō fuerūt ligati ꝯcupiscētiis. n̄ dolēt hic exire: z sic de aliis

Generalis mod⁹ ad formãdũ meditationes de penis inferni. Ca. xxii.

D E penis ĩfernalib⁹ ymaginare ipsuz ĩfernũ ſm q̃ſdã ſimilitudĩes a ſctĩs ſupˀ hˀ poſitas. Aſpice igiẗ chaos horribiliſſimũ. locũ ſbt̃raneũ: puteũ pfũdiſſimũ ⁊ totũ ignitũ. Itẽ ymaginare ciuitatẽ horribilẽ ⁊ magnã: ⁊ penit⁹ tñbroſã obſcuriſſimis ⁊ t̃ribiliſſimis flãmis ſuccẽſã. clamãtib⁹. vlulãtib⁹ ⁊ plãgẽtib⁹ vniũſis pre ĩexplicabilib⁹ dolorib⁹. Talib⁹ ⁊ ſimilib⁹ ſimilitudinib⁹ poterĩ cogitare. Cogita de penaꝝ acerbitate. Diciẗ eñ ignis ille ad ignẽ nr̃m tãti eẽ caloris: q̃ʒti nr̃ ignis ẽ ad ignẽ depictũ. Et ita cogita de frigore ⁊ fetore. Hui⁹ penalitatĩ acerbitas pʒ ex ſtridore dẽtiũ: ex gemitu. plãctu ⁊ blaſphemia dei. ⁊ ſic de aliĩs. Cogita de peñaꝝ mˡ'tiplicitate Ibi ẽ ei ignis ĩextĩguibilis ⁊ obſcuriſſim⁹. frig⁹ ĩtolerabile. fetor horribilis. tenebre palpabiles. Ibi erit pena ĩ oĩ ſẽſu. In viſu p horribiles viſus ⁊ aſpect⁹ demonioꝝ. In auditu p lamẽtabˡ'es gemit⁹ ⁊ clamores. ⁊c̃. Cogita de miſerabili ſocietate ⁊ crudelitate tortoꝝ ſine omnimia: qui in torquendo nõ fatigantur nec ad miſericordiã ꝯmouenẗ. Inſultabũt

enī dicētes Ubi nūc glīa: vbi nūc alt⁹ stat⁹ vbi nūc supbia. rc. Cogita quō ibi p mē// bra quib⁹ qs peccauit: ei sdē puniat: ita vt in oīb⁹ mēbris mal⁹ ibi penā sustineat. Cogita etiā de pena īteriori: videlicet de remorsu interiori ɔsciētie et ꝑme eoꝝ qui nō mo// riet. Quis potest sufficiēter cogitare q̄tū doleāt: q illā penā modicis laborib⁹ r bre// ui tēpore nō euaserūt? Itē interne passiōes maxime regnabūt in eis. Erūt enī maxīe iracūdi r īuidi. et erūt ita simul sic canes rabidi. rc. Itē recordabunt prioꝝ delecta// tionū ad augmentū pene. Un̄ ibi lamēta// būtur dicētes. Quid nobis ꝓfuit supbia rc. Cogita de duratione penaꝝ: q scȝ nūq̄ȝ sit finē habitura. nō post mille milia miliū ānoꝝ. īmo n̄ p⁹ ānos q̄t possēt ī mille milib⁹ nūerari: q̄ȝ nulla ē ibi redēptio: null⁹ finis

Generalis mod⁹ meditādi circa extremū iudiciū. Ca. xxiii.

De extremo examine cogita: q̄ȝt⁹ tūc fiet terror. Ipsa enī āgelica tba mi// rabilia trēda signa. fulgura. coru// scationes. percutiēt corda hoīm et pauere facient. Cogita si potes magnitudinē ire iusti iudicis veniētis ɔtra eos q̄ eū offende//

rũt: et q̃ʒtũ mali trebunt. Imaginare quõ
ꝛ q̃ȝ amara fiet ibi diuisio. Ponent ẽi iusti:
humiles: mites ad dexterã. supbi. iuidi. ꝛc̃
ad sinistrã: in eternũ ãmodo nõ ꝯiũgendi.
Nũc sunt duo in mola vna in domo vna: ꝛ
vn⁹ assumet. vnus relinquet. Cogita quid
timoris. q̃d horroris. q̃d admirations erit
supbis et elatis hui⁹ mũdi. cũ se abiectos
pauperes. viles et despectos quos ĩsanos
putabãt: ad dexterã xp̃i in gloria viderint
assistẽtes? Tũc penitentiã intra se agẽtes
dicẽt. Ecce hi sũt quos aliquãdo habuim⁹
in derisum. Ecõtra. iusti stabũt in magna cõ
stantia aduersus eos q̃ se ãgustiauerũt. Co
gita q̃modo ibi oĩm opꝑ ꝛ cogitationũ fiet
redditio. Hierusalẽ enĩ scrutabit in lucer//
nis. id est. hi qui apparẽt velut sctĩ iucsti//
gabunt ibi. ꝛ q̃cq̃d occultũ in eis fuerit ad
lumẽ veniet. Testes erũt ãgelus ꝛ diabol⁹
q̃ ostendẽt nobis oĩa q̃ fecim⁹. vbi ꝛ quãdo
ꝛc̃. Itẽ propriũ scelus ꝛ tot⁹ mũdus dabũt
testimoniũ cõtra peccatores. Cogita quo//
modo ibi xp̃s exhibebit passionis sue insi
gnia: ꝛ q̃modo ꝑ signa illa exprobrabit no//
bis q̃ ea ꝯtẽpsimus. Cogita de illo toni//
truo horribili et irreuocabili sentẽtia. Ite
maledicti i ignẽ etnũ Cogita de dulcissima

inuitatione iustoꝝ ad sempiternā cenā: per illā vocē. Venite benedicti patris mei. ꝛc̄ Cogita q̄ꝫ magna sint opera misericoꝛdie et pietatis: cū ea solū xp̄s ad iudiciū suū ad/ducere videat. Cogita ꝙ iusti ibūt in vitā eternā. iniusti aūt in suppliciū sempiternū Et hec duo loca per chaos magnū diuisa semp̱ manebunt.

Generales meditationes de gloria celesti. Ca. xxiiii.

De gaudijs sup̱celestibꝫ ymaginare locū illū per ymaginarias similitudines a sanctis p̄ro nr̄a capacitate inuētas. Est enī ciuitas ex auro mūdissimo gēmisq̄ꝫ p̄ciosissimis mirabiliter ꝯstructa. Singule poꝛte ex singulis margaritꝭ. Est cāpus speciosissimꝰ oīm floꝝ pulchꝛitudine decoꝛatꝰ. Ibi estatꝭ amenitas. ibi odoꝛis suauitas. ꝛc̄. Cogita q̄ꝫtū potes: q̄ꝫtū erit gaudiū ex visione sanctissime trinitatꝭ: in qua relucet exēplar oīs pulcritudinis. oīs bonitatis: oīs suauitatis. Quā videndo oīa scienda scies: ꝛ q̇cquid volueris in illa habebis: In eiꝰ enī visione beatificaberis. Cogita de visione humanitatis xp̄i: quō qui hic fuit ꝓpt̄ nos paup̱ ꝛ vilis hō: ibi subli/

mis erit deus et homo. Cogita de gaudio quod habebis ibi ex societate gloriose virginis marie: omniumque sanctorum apostolorum. martirum. virginum et confessorum. et quomodo de cuiuslibet gaudeo gaudebis et tu. Cogita de dotibus: quas ibi corpus tuum recipiet. que sunt immortalitas impassibilitas: summa agilitas et maxima speciositas. Cogita de dotibus anime quibus ipsa replebitur. que sunt plenitudo sciētie. iusticie et leticie. Cogita ex his dotibus quamque multa alia consequeris: videlicet securitatē qua nō timebis eijci. nō timebis a tēptatiōe vinci. Inde tibi summa libertas. inde sanitas. inde voluptas. inde amicitia. inde honor. inde cōcordia. Et breuiter habebis ibi quicquid volueris: et quicquid nolueris nō habebis.

Breuis modus meditandi circa beneficia dei. Ca. xxv.

Vt circa beneficia dei innumera. aliquem modum habeas meditādi. et memoriā tuā reformādi: scias quod in his triplici consideratiōe poteris tuas meditatiōes variare et dilatare: vt nunc tua meditatio versetur circa ipsum benefactorē nunc circa ipsa beneficia que tibi multipliciter elargitur. vt nunc circa ipsum cui benefacit. Cōsidera quod ipse benefactor tuus dominus deus ita tibi benefacit

vt nichil a te repetat: q₂ nec te nec aliq̄ cre
atura idiget. Cōsidera q̄ sit īfinite potētie
cui⁹ potentiā declarat vniuersitas ⁊ multi//
tudo creaturaꝝ suaꝝ. Cōsidera q̄ sit imēse
sapiētie. Et hoc attende ex pulcritudine ⁊
ordine toti⁹ vniuersitatꝭ. Attēde igit̄: q̄ȝ te
sit bonitatis: q̄ hic talis tātusq₃ dn̄s mo//
dicū enceniolū tibi tribuit: imo q̄ȝ te boni//
tatis q̄ tant⁹ te tātillo dignet̄ cogitare. Cō
sidera q̄ȝ sollicita sit tāta maiestas circa te
in tribuēdo bn̄ficia: mō q̄ tibi maxime ex//
pedit. Ab et̄no disposuit ea tibi donare Ab
eterno ⁊ semp̱ de te actualissime cogitauit:
⁊ talia bn̄ficia tibi p̄ordinauit. Ita sollici//
tus circa itegrū orbē vł vniuersitatē crea//
turaꝝ. Ita enī hic magn⁹ rex tibi ⁊ circa te
intēdit ac si vacaret a singulis. Et hoc affe
ctū tuū nō modicū ad gratitudinē ⁊ amo//
rē accēderet: si singula diuina bn̄ficia toto
generi humano collata ita tibi attraheres
⁊ ita ex eis te ad gratitudinē intelligeres
obnoxiū: ac si tibi soli fuisēt collata. Verbi
gr̄a. Ac si p̱ te solo crucifix⁹ esset: ⁊ hō fact⁹
ꝓpt̄ te solū creasset celū ⁊ terrā. Et hoc do
cet nos Chrysostom⁹. Affectu etiā tāto il//
la sua bn̄ficia tibi dat: q̄ si etiā minimū q̇d
tibi daret ḡtissimū merito deberet eē Perpe

tua inq̃t caritate dilexi te. Et ex ꝑpetua et maxiā caritate donat sua bn̄ficia. Circa te ipm̄ aūt: cui tant⁹ donat sua bn̄ficia: atten de: q̃ȝ vilis sis: q̃ȝ plen⁹ malicijs ꝛ ↄcupiscē- tijs: sicut tibi superi⁹ satis est ostensum: cū diceret̄ de discussione tui. ꝛ ꝓpria cognitōe et de memoria pctōꝝ. Circa beneficia du- pliciter forma meditatiōes. Primo circa hoc ꝙ mala tua tibi benignissime dimisit. Scḋo ꝙ inumerabilia tibi ↄtulit dona ꝛ munera. Dimisit eni tibi tot mala q̃ fecisti de q̇bꝫ supra dictū est: imo dimisit tibi tot quot facere potuisti. a quibꝫ te preseruauit. Attēde etiā ꝙ lōganimit̄ te expectauit in pctīs. et nō occidit sic̄ meruisti. Circa aūt beneficia q̄ tibi dedit cogita: q̃ȝ multa: q̃ȝ bona. q̃ȝ vtilia. q̃ȝ magna. q̇s enumerabit ea q̇s intelliget. q̇s loquet̄? Etiā attēde vt hic modū habeas cogitandi: Cogita ꝙ tibi de- dit dona nature. dona gr̄e. et dona superex- cellētie. Percurre aliq̄ de singulis. Nā in q̄libet sūt mlt̄a bona valde. De dono nature est ꝙ creauit te ꝛ ab et̄no te ꝑdisposuit cre- andū. nō creauit te pec⁹ sȝ hoīeȝ. Dedit tibi visū: auditū: ꝛc̄. et singulis creauit sensibꝫ ea q̄ sibi congruūt oblectamēta. Itē dedit tibi animā immortalem. cui dedit rationem

ingeniū et industriā: qua omīa materialia posset intelligere. Dedit sibi mentē vl' in//tellectū: qua immateriales spūs: scʒ deū et angelos intelligeret. Propt̄ te oīa in terra creauit: oīa elementa ad tuā vitā. diuersa animantiā ad tuū nutrimentū. Dedit dona gratie: primo ꝙ volūtatē tuā ab eo auersam ad se reuocauit: et ei gratiā sue iustificationis infudit. q̄ solū ab ipso descēdit. Dedit volūtatē vt tevelles emēdare: tēpus ꝛ locū ordinauit vt posses. Ad donū supexcellē//tie spectat: ꝙ ꝓpter te misit filiū suū īcar//nari: vt esset amic⁹ ꝛ frater tuus: qui ꝓpt̄ te mortuus est. ꝛ crucifix⁹. ꝛ seipsū dedit in altaris sacramēto. misit tibi spiritū sanctū ꝛ hoc in signaculū acceptatiōis. in priuilegiū amoris. in anulū desponsatiōis. Cogita ꝙ̄ multa egit ab initio mirifica cū genere humano. Propt̄ gen⁹ humanū locut⁹ est cū patribꝫ: apparuit in figuris: loq̄bat̄ in ꝓphetis. eduxit de egypto. induxit in terrā ꝓmissionis. ꝛ infinita mirabilia operat⁹ est. Ut quid autē hec oīa fecit. nisi vt per figuras. per ꝓphetias. intellectū tuū in cognitione veri illuminaret. ꝛ affectū tuū trahe//ret ad amorē boni.

Sequitur vita xp̄i sub cōpendio

De reformatione collecta. Ca. xxvi.

Nichil apparet vtili⁹ quo salubri⁹ occcupes memoriā tuā: q̄z misteriū īcarnatōis iesu xp̄i. Frequēter igit̄ imo quotidie aliqua hora ꝑtracta. in corde tuo aliquid de vita de morte dn̄i tui iesu xp̄i. Cogita quomodo dn̄s deus tuus post multas ꝑsignatiōes figurarū: post m̄lta prophetarū oracula: misit āgelū suū ad sactissimā virginē mariā vt ꝯsensū p̄beret: atq̄z in ei⁹ vtero ꝯcept⁹ est: ꝛ nouē mēsib⁹ imoratus Cogita ꝙ dei fili⁹. cui⁹ magnitudinis non est finis. fact⁹ est infantulus: in ꝑsepio vagijt: pānis īuolut⁹ est. Cogita ꝙ tanq̄z peccator circūcisus est: vt tu a suꝑfluis ꝯcupiscētijs posses circūcidi. Et nomen accepit vt iesus vocaret̄: vt ītelligeres q̄ suos nō autē alienos esset saluatur⁹. Cogita quō adhuc rex paruul⁹. magos ad se traxit ab oriēte stella p̄uia. a q̄b⁹ adorat̄. Et ꝙ ipse esset xp̄s: testimoniū adhibēt scribe ꝛ ꝓphetia: de loco natiuitatꝭ ei⁹ apti⁹ declarāte. Cogita quō ipse primogenitus creature: tanq̄z lege ꝑmogenitorū obligat⁹. oblat⁹ est in templo. Cogita ꝙ adhuc paruulus fugiēdo in egyptū. regis herodis insidias ꝛ ꝑsecutiōes declinauit. Cogita deīde: ꝙ a duodecimo āno

vsq3 ad tricesimū. tāq3 vn9 de pplo incogni//
tus et ignotus. oīm dn̄s latitabat. vt te do
ceret vt non surgas ad agenda publice in
quibꝫ laus ⁊ honoꝛ ꝯquiri poterit nisi pri9
sederis diuti9 te humiliādo. Surgite inq̄t
postq3 sederitꝭ. Cogita deīde. q ip̄e purissim9
⁊ mūdissim9 ab oī macula. vt omnē iusticiā
impleret. a iohāne baptizat9 est. et vt aquas
baptismatꝭ sanctificaret. Cogita q̄liter vt
nobis exemplū tribueret tēptationibꝫ re//
sistendi. ipse a diabolo tēptatus est vicitq3:
atq3 nobis dedit exēplū legitime ꝯtra ini//
micos p̄liādi. Tūc deinde paucos de mūdo
abiectos hoīes et humiles elegit. cū quibꝫ
paucis. totū mūdū īcepit gladio p̄dicatio//
nis debellare. Ciuitates circuibat ⁊ castra
noctes ducebat ī oꝛatiōe puigiles. Cecis
visū tribuit. surdis restituit auditū. lepꝛo
sos mūdabat: demōes eijciebat. Oēs q3 q̄//
buscūq3 lāguoꝛibꝫ detētos sanabat. ac m̄lta
miracl'a faciebat: q̄ si p singula scriberent. vt
sanct9 dicit euāgelista iohānes: tot9 mūd9
non caperet. Volēs autē hostiā offerre ꝓpt
quam venerat: allatū a discipulis asellum:
celi terreq3 dn̄s ascendit: magno triumpho
⁊ laudū pꝛeconijs: pueris hebꝛeoꝛum cla//
mantibꝫ: osanna in excelsis. Hierusalē in//

gredit̃. eiusqȝ ruinā. ⁊ aīe nostre cecitatem ⁊ impuritatē. tact⁹ misericordie visceribus amarissime deplorabat.

De cena domini: ⁊ p̄paratione ad sūptionē corporis xp̄i. Ca. xxvii

i Nter oīa memorialia xp̄i p̄cipua recordatiōe cōstat esse dignissimū: finale illō̓ ꝯuiuiū dn̄ice cene. Ideo qȝ nōnūqȝ speciali⁹ ⁊ deuoti⁹ tuas circa illud formabis meditatiōes. Cogita igit̃ q̄ȝ te fuerit humilitatis. q̄ dn̄s xp̄s cū illis pauperculis discipulis suis. p̄cipue cū iuda ꝓditore. eadē mēsa ⁊ scutella cenauerit. Qȝqȝ pedes eoꝝ. humilitatis volens exemplum arti⁹ imprimere. ꝓstrat⁹ humilit̃ abluebat Quāteqȝ pietatis ⁊ caritatis h̄ fuit. q̄ eosdē discipulos tam dulcib⁹ colloquijs ꝗbisqȝ exhortatorijs ꝯfortabat. Sed sup̱ omnia quotidie. ⁊ maxime dn̄ici corporis sacramenta sumptur⁹. memoriā facias deuotissimi illi⁹ mysterij qō̓ ibi primitus erat institutū. Siquidē postqȝ agnū paschalē typicū cū discipulis suis comedit more iudeoꝝ ex tūc veꝝ agnū paschalē comedendū dedit Cōsecrauit eni corpus suū. atqȝ discipulis tradidit māducandū: qb⁹ ⁊ potestatē tri-

buit idipsū ꝯsecrandi aliꝫ scꝫ tribuendi. O vere magna munificētia. O īaudita largi/tas. O caritas supexcellēs: q̇ seipsū dedit q̄d poterit negare? Quid vltra faceret? Oīa q̄ potuit ꝑ nob̄ fecit: oīa q̄ habuit dedit. Dedit regnū suū: dedit seipsū. Ideoqꝫ in hac cena dicebat: Hec q̄tiēscūqꝫ feceritis in mei memoriā facite. In memoriā scꝫ eoꝝ q̄ ꝓpt̄ te in carne gessi. Q̄ ꝓpt̄ te derisus, illusus ꝛ crucifix⁹ sum. In mei inq̇t memoriā. Hieronym⁹. Hanc nob̄ memoriā reliq̇t. queadmodū si q̇s ꝑegre ꝓficiscēs aliquod pignus ei quē diligit derelinquat: vt quotienscūqꝫ viderit possit ei⁹ bn̄ficia ꝛ amicitias cōmemorari. quē si ille ꝑfecte dilexerit: sine īgēti desiderio vł fletu illd̄ videre nō pōt. Ideoqꝫ saluator hoc tradidit sacramentū: vt semꝑ cōmemoremur q꞉ ꝑ nobis mortu⁹ est. Hoc igit̄ cū accipim⁹ a sacerdotibꝫ: cōmemoremur: ꝙ corpus ꝛ sanguis christi est: vt non sim⁹ ingrati tantis bn̄ficijs. Hoc sacramētū oīm sacramētoꝝ excellentissimū. egrotis est medicina: peregrināntibꝫ dieta: debilesqꝫ ꝯfortat: valētes delectat: lāguores sanat: sanitatēqꝫ suat. Fit homo māsuetior ad correptionē: paciētior ad laborē: ardētior ad amorē: sagacior ad cautelā: ad obediendū

prōptior: ad gratiaꝝ actionē deuotior. Itē hoc sacr̄mentū sensū munit: ꝛ in grauioribꝫ pctīs tollit omnino cōsensum. Si igit̃ post sumptionē hui⁹ gloriosissimi sacramēti non tam sepe: nō tā acerbos mot⁹ sentis iracū/ die. inuidie. luxurie. ꝛ ceteroꝝ huiusmodi: grās age corpori ꝛ sanguini dn̄i: q꞉ virtus sacramēti operat̃ in te: et gaude ꝙ pessimū vlcus accedit ad sanitatē. Aduerte tn̄: ꝙ effect⁹ sacr̄mētoꝝ solet esse ꝺm dispositionē ꝛ p̄parationē accipiētiū. Neqꝫ eī iudas hec p̄missa dona accepit qui corp⁹ dn̄i suscepit si tamē suscepit. Ideoqꝫ sūmopere studēdū est. vt qꝫtū potueris āte eius sumptionē te digne prepares. Qui enī corpus ꝛ sāguinē dn̄i indigne sumit: iudiciū sibi manducat ꝛ bibit. Tria autē sunt que a te exigit hui⁹ sacramenti digna susceptio: scꝫ corporalē mundiciā: puritatē cōscientie: ꝛ actualem deuotionē. Corporalis autē mūdicia ali/ quādo est ex decēti: aliquādo necessario re/ quisita. Puritas aūt ꝯsciētie: p̄sertim a cri minibꝫ: ipsa est necessaria. Ideo vide vt āte susceptionē hui⁹ sacramenti ꝯtritionē habe as: atqꝫ si fieri potest ante ꝯspectū dn̄i hu/ militer lacrimas fundas: quibꝫ te laues a peccatis tuis q̄ fecisti: ꝛ bonis q̄ omisisti ꝛ

q̄ facere potuisti corde: ore ⁊ ope. Gregori⁹ i libro dialogoꝝ. Necesse ē vt cū hec diuina mysteria agim⁹. nosmetipsos deo in cordis ꝯtritione mactem⁹. q2 qui passionis dn̄ice mysteria celebram⁹ debem⁹ imitari qd̓ agimus. Seq̇tur deīde ꝯfessio oīm peccatorū de q̇bꝫ te vrget ꝯsciētia. p̄sertim notabilia q̄ oia expedit vt ꝯfitearis: et de ignotis redas te culpabilē sacerdoti. In his igitur duobꝫ: ꝯtritione ⁊ ꝯfessione: lauas conscientiā ab impuritate. Actualē autē deuotionē in te faciūt timor ⁊ amor. Timor īcutit reuerētiā: amor aūt desideriū ⁊ affectū. Habeas igit̄ reuerētiā ⁊ timorē. Terribilis enī est hec mēsa: ad quā cū debita reuerētia ⁊ ꝯgrua vigilātia necesse est vt accedas. Siq̇dē ī hac sacerdotali mēsa: nūc p̄sens est xp̄s: ⁊ qui vltimā cenā cū apostolis ornauit. ipse istā quoqꝫ ꝯsecrat. Nō em̄ homo est q̇ ꝓposita corp⁹ xp̄i facit ⁊ sanguinē: sed ille qui ꝓ nobis crucifixus est xp̄s. Sacerdotis ore verba ꝓferūtur: ⁊ dei virtute ꝯsecrātur ⁊ grā. Quō igit̄ tu ad illam mēsam: ad p̄sentiā xp̄i: ad tactū filij dei intrepidus audes accedere. quē iohēs baptista tāgere contremiscit: petrus apostoloꝝ princeps a se pre formidine repulit dicēs:

Eri a me dñe q: homo peccator sum. quem tremūt potestates: ⁊ adorant dominatiões Deniq3 cogita q iste quem sumis erit iudex tu⁹. Time igit̄ ne si īdigne sūpseris ⁊ sine reuerētia: p⁹ mortē īuenias iratū: cū ad ei⁹ tribunal p̄sentat⁹ fueris iudicād⁹. Cogita q licz mille milib⁹ ānoꝝ te ad h̄ sacramētū p puras oratiōes: sācrissimas meditatiōes p̄parauerꝫ. nichil esset ad ꝯdignā sūptionē etiā si haberes merita oīm sanctoꝝ: quanto min⁹ tu q̄ tepide: q̄ sine deuotiōe ⁊ sine p̄pa/ratiōe accedis. Itē attēde ppriā vilitatē: mō superi⁹ dicto: ⁊ reputab̄ te īdignū: ⁊ acq̄res reuerētiā ꝯgruā: ⁊ h̄ maxīe valet p hui⁹ sa/cramēti digna susceptione: vt q̄ʒtū poteris fias vilis in ocl'is tuis. Habe etiā desideriū ad hui⁹ reuerendi sacramēti susceptionem Panis enī iste: vt dicit beat⁹ Augustin⁹. esuriē querit hoīs interioris. Diuersi autē diuersimode affectū ad susceptionē hui⁹ sa cramēti sibi formāt. Aliqui enī trahuntur amore vnionis xp̄i. vt dilectū in se sepius āplexent̄. Aliq̄ trahunt̄ desiderio sanatiōis passionū suaꝝ ⁊ maloꝝ desidērioꝝ: vt eū q̄si medicū ad se vocēt: p quē ab omni infirmi tate curent̄. Aliquos trahit ꝯsciētia delicto rum: eo q hoc sacramentum institutū sit in

remissionē pctōꝝ. Aliquos trahit amor ꝛ ꝯpassio ꝓximi. vt succurrāt per hanc hostiā viuis simul ꝛ defunctis: ꝛ sic de alijs. Ut aūt desideriū tuū accēdat. cogita ꝙ xp̄s omniū dolores ad se accēdentiū tulit. ꝛ ipse infirmitates nostras portauit. Mulier īmūda accedēs retro sanata ē. Peccatrix pedes osculās mūdata ē. Chananea dū īportune sequit exaudita ē. Leprosi accedētes curati sūt. Demoniaci. paralitici. ꝛ cūcta nature mōstra dū accedūt ꝛ credūt. salutē ꝯsequūt Nā virt⁹ de illo exibat ꝛ sanabat oēs. Publicani ꝛ pctōres accedētes veniā merent nec eoꝝ ꝯuiuiū despexit. Igit cum feceris qd in te est. accede in fide ꝛ fiducia sperans de īfinita dei pietate. Debes etiā p̄cipue āte hui⁹ sacramēti susceptionē: deuotissime xp̄i passionē ꝑcurrere. Nā specialiter in memoriā passionis hoc sacramentū legit institutum. Si autē queris: quo affectu te magis debeas excolere: timoris scȝ ꝛ reuerētie: an amoris ꝛ desiderij. An debeas vt multi cū īportuna desiderij festinātia āhelare. An vt nōnulli ꝯsciētie stimulo ꝛ timoris magnitudine: magnitudinē sacramēti attendēs ꝛ ꝓpriā infirmitatē ꝯsiderās: magis debeas frequētius pre formidine affectu retrahi ꝛ

elongari. Ad hoc scti responderũt: utrũqꝫ affectũ ꝯmendãtes: vniuscuiusqꝫ ꝯscientie qd ei melius visum fuerit: relinquentes. Festinauit siquidẽ zacheꝰ vt dñm gaudẽs in domũ suã reciperet. Centurio proprie vilitatis ꝯsciꝰ. repulit eũ dicens. Dñe nõ sum dignꝰ vt itres sub tectũ meũ. ꝛc. Unũ tamen est qd generaliter oĩbus tutũ videt vt scꝫ ex reuerentia timẽtes. spem et desideriũ nõ relinquamus. nec ex spe et fiducia amittamꝰ timorẽ et reuerẽtiã: sed semp iter hec vtraqꝫ fidẽtes ꝛ timidi fluctuemꝰ. Ait eni sanctꝰ Gregoriꝰ. Nichil nob securiꝰ qꝫ sub spe timere. Siplicitertamẽ loquendo dubiũ nõ est: qn melior sit affectꝰ amoris qꝫ timoris. Sed qd est simplicit meliꝰ in casu est sepe peius et pluribꝫ periculosius.

De generali modo exercitãdi se in passione domini. Ca. xxviii.

Irca passionẽ dñicã in q te pre ceteris exercitijs ardẽtiꝰ et deuotius exercebis: vt ea q in sacris euãgelijs legerꝫ: ad tuã vtilitatẽ meliꝰ scias reflectere ac dirigere ad ppriã vtilitatẽ. Scire debes: qꝫ tria sunt in quibꝫ tua consideratio circa mortẽ saluatoris nostri fructuosissime

speculat. Sūt aūt hec tria. opus. mod⁹. z causa. Opus. vt ipsam passionē sicut facta a sanctis euāgelistis narrat. studiosa z de/uotamēte ptractes: z īuenies xpi mirabilē patientiā: z excitaberis tu ad cōpassionem Cum autē sacramenti dñice passionis hi/storiā in mente tua reuoluis: vt ad litteraz opus nostre redēptionis contēpleris: dili/gēter debes ad hoc niti: vt quotiēs audis xpm vel iesum hoc fecisse vel sustinuisse: p nomē iesus: in mēte tua repsentet: nō homo solū: nec solū de⁹: nec sola deitas vel huma/nitas: sed in mēte formabis pceptū psone vnius que simul est de⁹ et homo: et in qua deitas z humanitas sine essentiaz pmixtōe in vno supposito coegerunt. Itaqz xps vel iesus cū dicit: de⁹ z homo: id est. psona dei/tatis z humanitatis designat: ita vt qcquid de⁹ fecisse dicit: hoīem fecisse firmit fide ca/tholica retineam⁹: qcquid homo sustinuit: deū credam⁹ z cogitem⁹ sustinuisse. Verbi gratia. Cū legis xpm fleuisse super lazarum vel hierusalē. in mente tua concipies: non nudū hominē: qm tunc minus mirabile est hoīem fleuisse. Sic cū audis xpm in cruce pependisse: nō hoīem solū in mente cogita sed hominē deū: et amplius miraberis: et

multoplus ad deuotionē accēderis: et moue
beris ad cōpassionē. Et quidē oibꝫ fi delibꝫ
iesus vel xps: deū hoīem repꝛsentat. Sed
quāto id lucidiꝰ et clariꝰ attendere poteris:
tāto eris deuotioꝛ in xpi vita. moꝛte. mira
culis et factꝫ. Si hoīem cogitas: īde tibi
facilioꝛ cogitatio: qꝛ humanitatꝫ ꝯceptꝰ est
mēti tue ꝓpinquioꝛ et facilioꝛ. Si hoīem co
gitas: inde fiducialiꝰ adoꝛabis securiusqꝫ
accedes. Si hoīez cogitas: magꝫ mouebit
te eius exēplū. mititas scꝫ. humilitas. mā//
suetudo. qꝛ melius intelligis quid sit hō mitꝫ
et humilis quā de deo. Si deū cogitas. īde
oīa que fecit et patit vl' loquit vel respondet
magis videbunt coꝛdi tuo admirāda: reue
rēda. terrifica. et metuēda. Ut cū dicit. Hym
no dicto surrexit iesus. Si hoīez iesū yma
ginaris: hec est tua deuotio. quā dulcꝫ hō. piꝰ
et mitis surrexit. volēs ire et se offerre ad
moꝛtē. Si deū hoīez attēdis. id est. ita iesū
ꝯcipis quasi ꝑsonā deitatis et humanitatis
statim cū dicit: surrexit iesus: etiā si nil plꝰ
audis. aliquid mirificū menti tue repꝛsentat
scꝫ quod deꝰ surrexit et ad moꝛtē iuit. Ita de
oibus factis: et maxime verbis et respōsio//
nibꝫ xpi. Hūc nos modū de xpo vel deie//
su meditandi: sacra euangelia docent: que

fere nullū factū vl' miraculū referūt in quo christi simul humanitatē et diuinitatem nō manifestent. Ita inuenies in xp̄i baptismo: tēptatiōe. miraculis. et maxime in pluribꝫ locis in passione. Nā aduersarios ꝓstrauit deitate: sol obscuratꝰ est: clamans voce magna emisit spiritū: ita vt etiā ex hoc cēturio gētilis deū intelligeret. Ex humanitate autē oīa passus est. Itē hunc modū habuit in suis meditationibꝫ deuotissimꝰ doctor Bernardꝰ. Ait enī sup cantica. Siquidē inquit cū nomino iesū: hoīe michi ꝓpono mitē et humilē. corde benignū: sobriū. castum. misericordē. et omni deniqꝫ sanctitate et honestate perspicuū. eundē ipsum deum omnipotentē. Sumo michi itaqꝫ exēplū de hoīe: auxiliū de omipotente. Scd'o circa opus passionis xp̄i. vt magis accēdaris ad ꝯpassionē: debes diligēter aduertere: quotiēscūqꝫ legeris in passione xp̄i aliquas penalitates sibi īflictas: eodē genere penalitatis seu eodē gradu penaꝝ xp̄m ī sua passione vltra oēm hoīem fuisse afflictū. Quod ex multis causis poteris ꝯsiderare: q̄ te vt passionis xp̄i amaritudinē senties: multū mouebūt si bene ꝯsideraueris. Unusquisqꝫ enī homo in eodē gradu penalitatꝭ plꝰ mi-

nus ve patit᷑: q̄zto penā plus senserit: sicut notū est. Tāto aūt q̄sq; penā facili⁹ ꝛ acrius sentit: q̄zto fuerit natura viuatioꝛ: ꝛ sensus ei⁹ facili⁹ ꝑcipit: sed xp̄s erat natura viua-cissimus: ideo q̄libet pena sibi inflicta erat ei ḡuissima. Cogita ḡ si illa crucifixio ꝛ illa clauatio manū ꝛ pedū: de q̄ ꝓpħa ait. Fode-rūt man⁹ meas ꝛ pedes meos: alteri cuiuis hoīm fuisset intolerabilis: q̄zto grauioꝛ ꝛ acerbioꝛ xp̄o ī sua natura delicatissima: nobi-lissima ꝛ viuacissima. Itē scd̄m Augustinū. xp̄s nō patiebatur nisi volens. Ipse enim passiones volūtarie sibi assumpsit: ꝛ tantū patiebat᷑: q̄ztū voluit seu sponte assumpsit: Xp̄s aūt patiebat᷑ vt satisfaceret ꝓ pctō nr̄o Credendū ē q̄ ip̄e ꝑfectissime satisfecit: et igit᷑ amarissimā etiā penā assumpsit. Pctm̄ eni primi hoīs pena infinita idiguit ad satisfaciēdū. Et hec ratio ē Bonaucture. Itē erat pena eo grauioꝛ q̄ a peculiari suo ppl'o īflicta: cui merito dicere poterat. Popule me⁹ q̄d tibi facere debui ꝛ nō feci: tu aūt q̄d michi pei⁹ retribuere poteras q̄z fecisti. Itē pena xp̄i erat in omni sensu: in omni mēbro sicut īuenies si bene opus passiōis in mēte tractaueris. Itē deuote ymaginare īteri oꝛē xp̄i penalitatē: que foꝛte exterioꝛe pena nō

erat minor. immo forsitã multo maior. Que ĩ
terior pena causabat in eo ex nimio zeli fer
uore pro humano genere. in quo tamen ad
maiorẽ patrẽ videbat passionẽ suã fore in
utilẽ propt ppriã maliciã. Itẽ hec interior
pena surrexit ex maxima cõpassiõe sue dile
ctissime matris. Itẽ ex miseratione iudeoꝝ
Itẽ ex dolore discipuloꝝ ꝛ peccatoꝝ eoꝝ: ꝛ
maxime iude. Itẽ ex nostra cecitate ꝛ ingra
titudine. Cũ aũt legeris vl' in mẽte reuol//
ueris: q̃modo xp̄s fuit flagellat⁹. irrisus. de
lusus. ↄsput⁹. crucifixus. ꝛc̃. noli solũ co//
gitare de pena exteriore. sed ita dñm iesum
respice in talib⁹ penis q̈si hominẽ deũ ex//
teri⁹ sũma penalitate afflictũ: et etiã vltra
q̄ꝫ humana mẽs cõprehẽdere potest interi⁹
tribulatũ ꝛ dolorosum. Et vere si ita respi
cis christũ in quauis afflictiõe constitutũ:
si non condoles. valde mirandum est. cum
reuera si perfecte cõprehenderis animal
brutũ ita ĩexplicabili pena affligi humani//
tatꝭ affectu ↄpatereris: q̃ꝫto magis dño deo
tuo. Et h̃ de opere. Circa modũ aũt patiẽdi
si diligẽs fueris ꝛ deuote rimaris. inuenies
p̄cipue humilitatẽ. mititatẽ. ꝛ generaliter
omniũ virtutũ perfectũ exẽplar imitandũ
Ut autem modũ patiendi in christo in te

meli⁹ sentias: debes in oībus que de xp̄i passione legis vel cogitas semp̄ in mente tua reuoluere: quō xp̄s se habuit in verb̄ in respō̄sionibus: in factꝫ. in penis. quō se habuit tā interi⁹ q̄ꝫ exteri⁹. ꝛ quō illo p̄ut loco ꝛ p̄sonis ꝯgruebāt: optimo modo formabat ꝛ hoc poteris in euāgelio īuenire: vel certe si ibi nō est expressum: ex teipō formare. Nā nullus christian⁹ ignorat: quin in omībus optimo mō se habuit. Igit̄ de modo ita de/bes cogitare. Cū. ꝑ bi gratia. legis. Stetit iesus āte pilatū p̄sidē. ꝛc̄. Cogita p̄mo mo/dū stationis: q̄ꝫ humilis fuit: forte īclinato capite: demissis oculis. Deinde de modo p̄lationis ꝟborꝫ. q̄ꝫ leni ꝛ dulci voce deprōpsit ita vt te delectaret audire aliquē hoīem ita loquentē. Nā vox ei⁹ nō min⁹ dulcis: q̄ꝫ fa/cies decora. Deinde cogita quō interi⁹ se habuit: ꝛ planū est q̄ stetit cū sūma hūilitate: nō habēs īuidiā ꝯtra pilātū ꝛ iudeos: sꝫ cōpassionē. Sic cogita quādo iudei clamauerūt. Crucifige: crucifige eū. ꝛc̄. quō xp̄s ea audiuit. Certe sūmo dolore. ex cōpassiōe et zelo: et tamē exteri⁹ humiliter se habuit Et sic oīa pertracta: imitans modū christi se habendi scd̄m loca et tēpora: et īuenies oēm virtutē in xp̄o: et optimū modū quo se

diligēter aspicere xp̄z. q̇s sit iste q̇ patit̄ ista vt te sb̄das ei p rationis assensū. Crede igit̄ ꝛ cogita ip̄m esse veracit̄ dei filiū: oīm principiū: saluatorē oīm ꝛ retributorē oīm.

Fasciculus secūdus. Ca. xxx

In domo anne confessus veritatē a seruo neq̄ pcutit̄. Cogita hic opus modū et causam: vel saltē aliquod eoꝝ: sicut tibi congruit. Deinde in domo cayphe: vbi scribe ꝛ pharisei expectabāt: adducit̄: illuditur: pcutit̄ tāq̄ blasphem⁹. falsum testimoniū q̄ritur. nō īuenitur. A pontifice adiuratur. A petro ter negat̄. Sed xp̄s petrū respiciēs. exire ꝛ flere amarissime cōpulit. Mane aūt facto: ad pilatū vinct⁹ ducitur. Cogita modū quō ipsi ducebāt eū q̄ pessimo tāq̄ latronē vl' maleficū. ꝛc. Cogita modū quō ille iuit: q̄ hūillimo ꝛ patiētissimo. ꝛc. Judas vidēs q̄d petebāt xp̄z ad mortē: tm̄ in se doluit q̄ tā dulcē hoīem tradidit: vt se laqueo suspēderet: ꝛ retulit pecuniā cū qua emptus est ager: sicut p̄dixit hieremias. Corā pilato multipliciter īnocent̄ accusatur. mittit̄ ad herodē. ꝛ ab eo vt fatuus deludit̄ ꝛ irridet̄. Hic diligētissime ꝯsidera q̄lis est q̇ patitur: ꝛ ei cōfigurare: vt cō-

patiaris inocētissimo. mitissimo. amantissi-
mo & nobilissimo. Et h̄ sit fascicul⁹ secūdus

Fasciculus terti⁹. Ca. xxxi.

Post hec petētib⁹ h̄ iudeis dimittit pilat⁹ barraban. & tradit iesum cru
cifigēdū. vict⁹ īportunitate iudeo℞
& timore cesar℥. Tūc iesus more & schema-
te reg℥ mltiplicit illudit. clamide īduit: spi-
nis coronat. arūdine pcutit: & vt rex ī derisū
adorat. Hic homo cogita modū: attēde cau-
sam: quō sc℥ xp̄s se habuit: et quō iudei se
habuerūt. Causam q̄re tāta sustulit. Va-
dēs vt crucifigat: pprīū portat patibulū:
popul⁹ seq̄tur. et mulieres flentes. Quib⁹
ait. Nolite flere sup me. &c. In mōtē ducit
caluarie: & crucifigitur. Et hic diligenter
ptracta modū crucifixiōis. Aut eni primo
crucē erexerūt: & xp̄s ascēdit ad crucē. Aut
certe crucē posuerūt ad terrā: & xp̄m super
eā posuerunt. Nā alius modus nō apparet
Et quicunq℥ fuerit modus reuolue q̄ sit
lamētabilis. Et hic tertio speciali⁹ ꝯuenit
ꝯsiderare q̄ntus sit iste qui tāta patit. vt ad
ipsum possis egredi p admiratiōis aspectū
q: īmēsus est potestate. speciositate. felici-
tate. eternitate. Admirare igit maiestatē ani
chilari. speciositatē decolorari. felicitatē tor

habere potuit. Maxime aūt diligēter attē de modū: quo interi⁹ se habuit ↄpassione vł zelo. rc. Circa tertiū scȝ causam: ita semper leges cogita de passione redēptoris tui. vt scias q₂ tu es causa. Passus est enī ppt tuā redēptionē. illuminationē. iustificationē ꝛ glorificationē. Itaqȝ semp attrahe tibi: ꝛ hoc beneficiū q̄si pro te solo passus sit: vt supra dictū est. Itē cogita semp q̇cquid legeris vel cogitaueris: q̄si dicat tibi christ⁹. Hoc feci vt tu seq̄ris vestigia mea: te humiles patiēs sis: tollas crucē tuā ꝛ sequaris me: q₂ nō est seruus sup dn̄m suū.

Passio xp̄i breuiter collecta ad modū fasciculorū. Primus fasciculus. Ca. xxix.

Fasciculꝰ mirrhe dilect⁹ me⁹ michi inter vbera mea ↄmorabit. Loquit aīa deuota: designās se xp̄i amaritudinē simul collectā: iugiter in suo pectore circūferre. Ut autē etiā tu q̇cūqȝ memoriā tuā per meditationē mortis xp̄i reformare desideras: in prōptu habeas fasciculos q̇ in memoria tua ↄmorentur: passionem xp̄i hic tactā solūmodo ordine euāgelistaꝝ inserui mus ↄpēdiose: vt ex illis paucis: fm illa tria

que dicta sūt. opꝰ. modū ꝛ causam: habeas materiā copiose meditādi. ꝛ de paucis plurima colligas. Cogita igiť quō solēni illa cena. de q̄ supra dictū est celebrata: ꝛ hymno dicto. xp̄s deꝰ ꝛ homo: vidēs appropinquare tēpus suū: surrexit vt iret ad montē hoc est opus quod fecit. Cogita igitur: vt supra dictū est. de modo quomodo se habuit intus ꝛ extra. eundo. fugā discipuloꝝ predixit: petrū asserit se ter negaturū. ꝛ alia q̄ loquebať: hoc iteꝝ opꝰ. Cogita: q̄ modo exteriori v̄ba illa deprōpsit: et quali īteriori ꝓtulit affectu. Et sic facias vbiqꜫ. nec opus est semꝑ repetere. Assūpto petro. iacobo ꝛ iohāne ait. Tristis est aīa mea vsqꜫ ad mortē Relictis illis solus orat in mōte: finita tertia vice oratione: ex imaginatiōe mortꝭ ꝛ interno dolore ꝛ timore: factꝰ est sudor eiꝰ sicut sanguis īnuēs ꝑ hoc ineffabilē penā suā: nā de nullo vnqꜫ aliq̄d tale legimꝰ. Tūc āgelus suū dominū confortauit. Cogita q̄ modo xp̄s inimicis suis obuiauit: ꝛ sponte se obtulit. ꝛ eos verbo suo in terrā ꝓstrauit. Deinde a iuda osculať: a iudeis capiť. trahiť. vincitur. ꝛ ad domū anne adducitur. ꝛ oēs discipli fugerīt. Et hic sit tibi fasciculꝰ viꝫ memorie ꝯmēdandꝰ. Et hic si placet potes

mentari: eternitatem mori. Et hic sit ter-
tius fasciculus.

Fasciculus quart⁹. Ca.xxxii.

p Endēs iesus in cruce sitit. Cogita
op⁹ quō xp̄s pēdet. Cogita modū &
causam. Cogita q̄d sitit: orat p crū-
cifixoribꝫ. blasphematur ī cruce. & irridet
a p̄tercūtibꝫ: a pricipibꝫ. a latrone. Titul⁹
verissim⁹ & ī delebilis. iesus rex. īscribitur.
Stat mat iesu dolorosa sub cruce. quā xp̄s
respexit. & iohāni cōmisit. fiūt tn̄bre: Deli-
gnas tādē q̄ta sua esset pena: & q̄ humani-
tas q̄dāmō fuit deserta. eo q̄ nō fuit redun-
dātia viriū supnaꝝ q̄bꝫ fruebatur. ad ife-
riores q̄bꝫ p̄ficiebat clamabat. Hely: hely.
&c̄. Accepto aceto ꝯsūmatꝫ iā oībꝫ: cū nihil
restabat agēdū. clamās alta voce emisit spi-
ritū. Innuēs q̄ si vellet. q̄zdiu vellet viue-
ret. & q̄ nullus aiam suā a se tolleret: sed q̄
ipse eā spōte poneret. Et hic debes ꝯside-
rare assimilatiōis amictu: q̄li forma passus
sit. Passus est enī sicut verus agnus libe-
ralissime respectu primi. seuerissime respe-
ctu sui. obediētissime respectu patris. prudē-
tissime respectu adūsarij. Stude igit ad ha-
bēdū habitū fm̄ effigiē imitationis xp̄i. scꝫ
benignitatꝫ. seueritatis. humilitatꝫ & p̄spi-

cuitatis. Et hic sit tibi fasciculus quartus

Fasciculus quint⁹. Ca. xxxiii

L Atronū ossa ɔfringunt. xp̄i os nō minuit: ne figura de hoc euacuetur Lat⁹ ei⁹ aperit vnde pfluūt ecclesie sacramēta: velum templi scindit. sepulchra mortuoꝝ aperiunt. vt ide mortui in die resurrectiōis cū xp̄o resurgerēt. Hic cōsidera q̄ꝫta p te passus sit. ꝛ crucē āplectere per passionis desideriū: vt sicut ipse passus est iniuriā. ɔuitia. ludibria. supplicia. sic et tu passionē xp̄i imitādo āplectere pro eo omnē passionē plenā iiurijs. cōuitijs. supplitijs. ludibrijs. Et hic sit fasciculus quintus.

Fasciculus sext⁹. Ca. xxxiiii.

P Assio christi non solū memoriā reformat per deuotā meditationē: nec solū inflāmat desideriū ad deuotionē: quinīmo p̄cipue illustrat intellectū: et ducit ad cognitionē veritatis. Siquidē in vniuersitatis cognitiōe maxime septē erāt clausa āte xp̄i passionē: q̄ sunt in ei⁹ passiōe reserata. De q̄bꝫ ītelligi pōt illud Apoc. 5. Apta sunt signacula eius septē. Primū signaculū fuit de⁹ admirabilis: qui p crucē manifestat⁹ est esse sūma sapiētia: ī eo q̄ dia

dolū decepit: sūma iusticia inq̄ʒtū quesiuit redēptionis preciū: sūma mīa q̄ʒ tradidit pro nobis filiū. Scdm signaculū fuit spiritus intelligibilis: qui manifestatus est per passionē: q̄ʒte sit benignitatis q̄ʒtū ad āgelos q̄ʒ xp̄m pmiserūt crucifigi: q̄ʒte dignitatis quo ad hoīes: nā ppt cos xp̄s crucifixus est: q̄ʒte crudelitatis quo ad demones: qui dn̄m deum suū fecerunt crucifigi. Terciū signaculū est mūdus sensibilis: qui in morte xp̄i pbatur esse locus tenebraꝝ: in quo regnat cecitas: q̄ʒ lucē verā nō cognouit: sterilitas q̄ʒ xp̄m infructuosum reputauit: impietas q̄ʒ innocentem condēnauit Quartū signaculū fuit paradisus: que per crucē apparet esse locus plenꝰ glie: leticie ⁊ opulētie. in eo q̄ xp̄s ppter eiꝰ restitutionē factus est vilis: pauper ⁊ miser. Quinto per mortē christi infernꝰ manifestatꝰ est esse plenus omni egestate: vilitate: ⁊ pauptate qm̄ si hec christus passus est ppter peccati deletionē: multo magis dānati hec paciētur ppt iustam opeꝝ retributionē. Sextū signaculū fuit virtus laudabilis: q̄ per crucē xp̄i pbatur esse preciosa: speciosa. et fructuosa. Preciosa: q̄ʒ xp̄s ante voluit vitam corporalem perdere q̄uā contrariari virtu

Speciosa. q2 in ɔtumelijs relucebat virt⁹ Fructuosa: q2 vn⁹ perfect⁹ actus virtutis infernū spoliauit: celos aperuit: perditum restaurauit. Septimū signaculū per crucē apertū est: in eo ꝙ apparuit reatus culpabilis ꝗ̃ȝ detestabilis sit: cū ad sui remissionē indigeat tā magno precio: tā grandi piaculo: tam difficili medicamento. Et hic sit fasciculus sextus.

De exercitio oratiōis. Ca. xxxv

[S]uccincte ꝛ ɔpēdiose materias tetigim⁹ in q̇bꝫ vt plurimū ꝟsanł deuotoꝝ meditatiōes. Sȝ si vis āplius meditatiōes tuas ī talibꝫ dilatare: licet ex diuinis libris plurimā materiā de his colligere: ꝛ ad tales meterias trahere studia diuinaꝝ scp̄turaꝝ. Siq̇dē lectio scp̄turaꝝ meditatiōibꝫ semē sbministrat vtī meditaᵒ affectū generet: affect⁹ ad oȝonē recurrat: q̄ fructū ꝓe ꝓtutis īpetret. He sūt vtiles occupatiōes deuotoꝝ. si bene assumātur lectio: meditatio ꝛ oȝo. Sȝ q2 de lectiōe ꝛ meditatōe aliq̄ dixim⁹. pauca etiā de oratione dicam⁹ Sciēdū igiť ꝙ oȝones possūt eē duplices. Quedā enī sūt plixiores. sicut septē hore canonice. Quedā breuiores q̄s hō format: sicut affect⁹ eius suggerit: vel necessitas vł

ratis ꝛ iclinatio appetituũ refrenet. Prĩa reformatio: de qua nõ nisi modicũ dicem⁹ q꞉ nõ est tm̃ ad ꝓpositũ sic scd̾a. Scd̾a fit per penitẽtiã: q̃ tribꝫ partibꝫ constat: ꝯtri-tione. cõfessione. satisfactione integratur. In naturalibꝫ dicit̾ res cõteri: qñ res du-ra frangit̾ vel ĩminuit̾ in partes minutas. Ita similitudinarie coꝛ hoĩs durũ dicitur. q̃ȥ diu auersũ a deo moꝛat̾ in peccatis: non cedens diuine motioni trahẽti volũtatẽ a pctis. Tũc conteri dicitur: q꞉ ab illa obsti natia et duricia mollit̾ et frãgit̾. Sine hac cõtritione: gratia que per peccatũ moꝛtale amittit̾ nũq̃ȥ recupat̾. Caue g̃ hõ coꝛ durũ ꝛ isensibile: a quo gratia diuina resilit. Est autẽ coꝛ duꝝ scd̾m Bernardũ de ꝯsidera-tione: qd̾ nec ꝯpunctiõe scindit̾: nec pieta-te mollit̾: nec mouet̾ pꝛecibꝫ. minis nõ ce-dit: flagellis durat̾. Nichil autẽ tãtũ valet ꝯtra coꝛdis duritiã: q̃ȥtũ ꝯpunctio. de qua superi⁹ satis dictũ est. Post ꝯtritionẽ se-quat̾ ꝯfessio simplex: humilis ꝛ fidelis. Hu milis: vt cũ vera cõpunctione peccata no-stra cõfiteamur: nõ recitando sicut fabulã: Sicut quidã faciũt. qui spiritũ cõpunctio nis nõ habẽt. Nã qui spiritũ ꝯpũctionis ꝑ sui discussionẽ eo modo quo supꝛa dictũ est

acquisierūt. facile in lacrimas prumpunt: imo sepe pctā sua sine lacrimis dicere non possunt. Sit etiā humilis: vt humiliter et subiecte te habeas ad ɔfessorē: in oibꝫ te sibi subijciēs ad satisfaciēdū: ꝛ tanqꝫ in oibꝫ assistens iudici loquere et responde. Sit etiā humilis: vt non dicas quedā. que licet turpia. tamē propter aliquā secularitatem inde velis laudari: sicut quidā qui acute disputando aliū superauerūt. ꝛc̄. Sit etiam simplex: vt nō excuses ītētionē. sꝫ simpliciter quicquid ɔscientiā remordet confitere. Et vt fidelius ɔfitearis: potes tuos defectus quotidianos. ſm Antoniū: in scriptis notare. Sit etiā fidelis. vt in spe venie ɔfitearis. Itē in aliquo iure: debes meliori quē īuenire poteris ɔfiteri: ꝛ maxime viro spūali: cui conscientiā tuā possis ɔmittere: et ɔsilia ab eo recipere ꝛ cui in oibꝫ acqescas. Satisfactionē ad ɔfessoris arbitriū prōpto animo adimplebis: eo ꝙ sine satisfatiōe penitētia nō sit integra: ideo neqꝫ sufficiens.

Qꝛ locū superiorē ꝛ occupationē exteriorē volūtas ordīata de suo refugit: sꝫ ex īperio suscipit. Ca. xxxvii

D E secūda autē reformatiōe: qua in-

desideriũ postulat. Ante oratiões lõgas ma
xime matutinas ⁊ vespas: vt supra tactũ est
debet se homo pparare per aliquã deuotam
meditationẽ de morte. de iudicio. de penis.
⁊ osimilibꝫ. vt ãte oratione ocipiat aliquẽ
affectũ timoris. amoris. admirationis vel
spei. ⁊c̃. qꝛ ex talibꝫ affectibus orãꝫ surgit
ois virtus et vigor orationis. fm Hugonẽ.
Breues autẽ orationes: quas Augustin⁹
ad probã: iaculatorias nominat. vbiqꝫ ⁊ in
omni loco ⁊ in labore. in studio debes mitte/
re ex feruido desiderio: nũc p expugnatiõe
vitioꝝ: nũc pro liberatiõe penaꝝ: nũc pro
remissione petõꝝ: nũc p regno celestis pa/
trie. De his breuibꝫ orationibꝫ dicit. Cas/
sian⁹. et Augustin⁹ ad pbã: q sãcti patres
in egypto oratiões breues q̊dẽ: sed creber
rimas. vtili⁹ fieri cẽsuerũt. Licet aũt cor/
poris necessaria etiã a deo petere debeam⁹
multo tamẽ frequẽti⁹ petẽda sunt nobꝭ dona
gratie et celestis glorie. Ardenti⁹ ergo de/
bem⁹ petere p veris virtutibꝫ: pro expur/
gatione vitioꝝ. Maxime aũt semp in oibꝫ
orationibus nostris debemus habere ãte
oculos illa vitia q̃ magis nos infestãt: ⁊ cõ/
tra que nos ãpli⁹ repugnam⁹. et cũ gemitu
⁊ singultu. pro illoꝝ extinctõe dñm depre/

cari. Habeas etiã te qbusdã signis admo/nitũ: quibꝫ ad oratione͂ excitꝛis: ne ex pi/gritia tua negligas: vt videlicet ores q̃tie͂s te exire ꝯtingat. sicut sancti patres facere ꝯsueuerũt. ſm Hieronymũ. Ite͂ quando te apphe͂dit te͂ptatio ne succũbas: quãdo de/excessu icreparis: ꝛ de ꝯsimilibꝫ. Ora etiã nõnũq̃ȝ pro defũctis. qꝛ piũ est. vt dũ in eter navita fuerint. p te orare nõ negligãt. Clamãt ad nos quotidie. Miseremini mei mi seremini mei. ꝛc̃. Si quãdo ꝓo diffidit tua ꝯsciẽtia ad deũ orare. cõscia suoꝝ excessuũ arripe illud genꝰ oratiõis qđ obsecratio dicitur. id est. roga aliquẽ sanctoꝝ vt p te de/precer̃ clamãdo. Sctã maria ora p me.

De reformatione volũtatis. primo a culpa. Ca. xxxvi.

Icto de reformatiõe ĩtellectꝰ ꝛ me/ b morie: ꝯsequent̃ agendũ est de re/formatiõe volũtatis. Sed qꝛ non solũ vires aĩe sunt destitute in lapsu primi hoĩs: sed qꝛ heu multi per actuale peccatũ spoliati sunt gratia dei ꝛ culpa ꝓpria defor mati. Idcirco duplici indigẽt volũtatis re formatiõe. Prima: qua eis ĩfundat̃ gratia ꝛ iustificatio. Scđa: qua pronitatis volun/

clinatio volūtatis ac ꝓnitas appetituū per deuota et sācta exercitia sub freno ratiōis moderatur. Sciendū est ꝙ debite ordinata volūtas: in multis aliter vult ⁊ velle debet ex suo: aliter ex alioꝝ īperio vl' forsitan bonoꝝ ꝯsilio: Atqꝫ aliter reformatur volūtas respectu sui: aliter respectu superioris Siquidē de ratione volūtatis bene ordinate ⁊ reformate existit: vt semꝑ sibi velit vacare: vitare tumult⁹. nōnūqꝫ tamē superioris īperio cogit̄ inuita exteriorib⁹ officijs deseruire. Breuiter aūt sicut ad p̄sens occurrit: specialiter sūt duo in q̇b⁹ ordinata volūtas sꝑ ex suo vult aliud ⁊ aliud ex aliorū imperio vel forsitan ꝯsilio. Sūt autem hec duo: exterior occupatio in tumultu: et gubernatio alioꝝ siue loc⁹ superior. Hec enī duo: volūtas ordinata ex suo semꝑ debet refugere: ac etiā cū cogit̄ debet ea nō ex desiderij libidine suscipere: sed pòti⁹ ꝓpt̄ on⁹ caritatis tolerare. Iā humilis obedientia in oīb⁹ iniūctis fideliter ⁊ humiliter est īplenda: ⁊ semꝑ obediētia exercitijs ꝓprijs est āteponenda. Super his sunt innumera dicta scōꝝ. De exteriori enī occupatōe dicit Bernard⁹. Absit absit vt q̇ deo vacat: ad tumultuosā aspiret fratꝝ officialiū vitā

Martha semp isufficiēs sibi ꝛ min⁹ idonea videatᷓ: aliiqꝫ magis id opis qđ administrat optet iponi. Itē de his duobus loquitur Augustin⁹ xix de ciuitate dei. Itaqꝫ ait a studio cognoscēde veritatis nemo ꝓhibetᷓ: qđ ad laudabile ꝑtinet ociū. Loc⁹ ꝟo superior sine quo regi popul⁹ nō potest: ꝛ si teneatur atqꝫ administretᷓ vt deceat: indecentᷓ tamē appetitᷓ. Quāobrē: ociū sanctū q̄rit caritas ꝟitatꝫ. negociū iustū suscipit necessitas caritatꝫ. quā sarcinā si null⁹ iponit: ꝑcipiēde atqꝫ ituēde. vacādū est ꝟitati. Si aūt iponitᷓ suscipiēda est ꝑpᷓ caritatꝫ necessitatē. Hec augustin⁹. Idē asserit Gregori⁹ sepissime in libris moraliū. Idē dicit Thomas de aq̊no in. ii. ii. clxxxv. Nemo ergo sua voluntate sibi debet assumere honorē: nisi qui vocatur a deo vt aaron: nemo ad exteriores tumult⁹ nisi coactus aspirare. Sed sunt nōnulli q̊ in spūalib⁹ tedio victi: exteriora ministrare tota volūtate cupiunt. ꝛ a superiorib⁹ suis iportunitatib⁹ licentiā acq̊runt. Alii vero suꝑbia supati: nec ɔtēti i humili statu: simi= litᷓ cogūt supiores suos molestiis: vt ɔsen= tiāt q᷑ ad altiora ɔscēdāt ꝛ graui⁹ inde ruāt qui tamē in eo se credūt imunes a peccato eo q᷑ habeāt licentiā superioris: sꝫ decipiūtᷓ

miseri seipsos. Nā de⁹ nō irridetur. Nā vt ait ille deuot⁹ Anshelm⁹ in libro suo: de similitudinibꝫ. licētia quidē op⁹ seu factū excusat: nō aūt volūtatē. Nō igit̄ excusat tuā volūtatē: q̄ tm̄ ad alta āhelas: ad supiora aspiras ascēdere: q̄ habes supioris licētiā. imo etiā si sine molestia vl' iportunitate tua te pmouerit: tu aūt let⁹ ꝛ volūtari⁹ libēter assumis locū superiorē: nō excusaris. Nā obediētia ſm Augustinū. q̄tū in prosperis hꝫ de suo: ītantū hoīem nō excusat: sed ipsa libido volūtatis obediētiā ānihilat. Esau bn̄dictionē pdidit dū foras tanq̄ ad tumltū egressus essꝫ. q̄uis licētia sui pr̄is Ita q̄ q̄tū ad hec duo: tūc volūtas est ordinata: cū hoc de pprio q̄tū in se est: totis viribus refugit. Sed si cogat necessitas: obediētia tract⁹ suscipit. Ita ergo in oībꝫ esto prōpta volūtate subiect⁹. vt tamen q̄tū in te est: nō separeris a rachelis āplexibus: nec periculose inuoluaris mūdi tumultibꝫ vbi flant varij venti tēptationū. De alijs autē reformationibꝫ volūtatis: scꝫ ad deū: ad eq̄lē. ꝛc. satis patebit expostea dicēdis

Q2 aliter pugnandū est contra vitia carnalia: aliter cōtra spiritua=

lia. Ca.xxxviii.

Ecũda volũtatis reformatio: de q̄ s dixim⁹. per expurgationẽ vitioꝝ ac quirit. Nã extinctꝫ nociuis reside/ rijs quibꝫ trahit: volũtas erit ordinata et reformata. Ideo de extirpatiõe vitioꝝ ⁊ ex/ purgatiõe ↄcupiscẽtiaꝝ in sequentibꝫ erit dicendũ. Et pͥmo in generali. postea in sin/ gulari: de singl'is vitijs capitalibꝫ. Primo ḡ sciendũ: q̄ aliter expugnãda sũt vitia car nalia. aliter spũalia. Carnalia enĩ meli⁹ vin cũtur per fugã ⁊ remotionẽ oĩs occasionis qua posset memoria circa obiecta hoꝝ vitio rũ generari. Spũalia autẽ facili⁹ vincũ/ tur si homini int alios plures ↄuersanti ta lia fiant ↄtinua exercitia quibꝫ ipsa spũa/ lia vitia irritata hoĩem ĩquietẽt: vt ita tãdẽ homo ĩpatiẽs sue inq̄etudinis: viriliṫ resi/ stendo vincat. In carnalibꝫ igiṫ apprehẽde fugã. In spiritualibꝫ quere ⁊ desidera vt his tibi fiant cõtraria exercitia. vt passio tua irriteṫ: ⁊ irritata tandẽ velut fatigatiõe sua in se sopita resiliat et requiescat.

De mõ operãdi maĩb⁹. Ca.xxxix

N vitijs autẽ carnalibꝫ si vis ve/ i nire ad victoriã: deuita ante omnia

ociū: qđ est sentina oīm vitioꝝ: p̄cipue aūt carnaliū. In desiderio est enī oīs ociosus. Et circa gulā aliaqꝫ similia semper gulosi memoria versatur ꝛ agitat demonibꝫ ꝛ de- sideriis ifinitis. Sed vidēdū est hic: cur operemur manibꝫ. ꝛ quare nō iugiter spiri tualibꝫ adhereamꝰ. Secundo qualia opera manualia pre ceteris debeamꝰ opari. Ter- tio quō se homo in ope manuū exercebit in spiritu ad pietatē. Ad primū: mltiplicē in dictis scōꝝ poteris respōnsionē inuenire Cū enī tu sis fragilis: nōdū totꝰ spiritua- lis effectꝰ. idcirco oportet te iterdū corpo ralibꝫ occupari. ne tedio victꝰ relinq̄s ꝓpo situ spirituale. sicut āgelus dn̄i visibiliter ostendit beato Anthonio: Inde est quod Cassianꝰ dicit. Qui iugiter nō est ꝯtentus aliquid manibꝫ operari: nō potest diutius in cella remanere. Itē: cū tu sis plenꝰ ma- lis ꝯcupiscētiis: oportet te p̄mo cor tuū ex- purgare duris laboribꝫ anteq̄ꝫ in spūalibꝰ iugiter quiescas. Inde dicunt doctores q̄ q̄uis huiusmodi occupatio inq̄ꝫtū occupa- tio retrahat hominē a vacatione spirituali Inq̄ꝫtum tamen impedimenta vacationis remouet. scꝫ ꝯcupiscētias multū iuuat ꝛ ꝓ mouet ad vacandū. Itē tertio cor nostrum

vagũ est. ꝛ fluctuat int̃ cogitationes varias sicut nauis in mari: oportet igit̃ vt ligetur ãchora. ope videlicz manuali: vt dicit. Cassianꝰ. Itẽ quarto: minores occasiões teptandi habet diabolus in nobis occupatis q̃z ociosis. Hieronymꝰ. Sẽper te diabolus inueniat occupatũ. ꝛc̃. Occupatꝰ eni ab vno demone ĩpugnatur. ociosus ꝟo innumeris demonibꝫ deuastatur. Itẽ quinto opus manuũ admonet nos de pctõ et lapsu nostro. Nã in statu ĩnocẽtie nõ laborassemꝰ cũ fatigatione. Dico autẽ: cũ fatigatiõe. licz eni ade iussũ fuerat vt operaret̃ paradisum: nõ hoc fecisset cũ dolore ꝛ fatigatiõe: sed cum quiete et dulci ꝯtẽplatione dei in visibilibꝫ ꝑm Augustinũ sup̱ genesim. Post lapsũ ꝟo dictũ est homini. In sudore vultus tui. ꝛc̃. Itẽ de labore manuũ habes vt sis liber ꝛ nõ ĩdigeas applaudere aliĳs. Potes etiã nõnũ q̃z tuis laboribꝫ pauperibꝫ sbuenire ꝛ ãpliꝰ laborare: sicut legit̃ de sctis patribꝫ ĩ egipto Itẽ ex labore manuũ duriori: sepe exprimit̃ dulcis ꝯpunctio scd̃m Bernardũ. Itẽ labor durus admonet nos. vt intẽdamꝰ illuc vbi labor nullus: quies sũma: q2 sex diebꝫ operabimur. septimo autẽ die. post quẽ aliꝰ dies nõ erit: dicet spiritus vt quiescamus

a laboribꝫ. Et mlꝛte sunt alie ratiões: ꝓpꝫ
hoc sancti patres in egypto: summo studio
ꝛ īdicibili desiderio ad opa manuū se dederūt
credentes se tanto in īteriori puritate ꝑfi
cere: q̄nto essent in ope manuali fideliores
Ideoqꝫ ipsi ꝓpꝫ opꝰ manuū a sancto Ber//
nardo: Chrysostemo. Augustino ꝛ Hiero//
nymo tanta excellētia ꝯmēdanꝫ. Inde ꝑne
oīa vel longe plura monasteria ad operan//
dū manibꝫ sunt instituta. De secūdo dicit
Bernardus. ꝙ pro spūalibꝫ exercitijs non
oīa corporalia. eque ꝯueniunt: sed illa que
cū spiritualibus maiorē habent cōuenien//
tiā ꝛ similitudinē. De quibus inter cetera
est sacrā scripturā scribere: sicut ibi dicit
Bernardꝰ. Unde plures sctōꝝ patrū scri
ptores erāt. Oēs discipuli et fratres ī mo
nasterio sctī martini scriptores erāt. Sā//
ctus Hieronymꝰ inter cetera manualia: ru//
sticū admonet de ope scripture. Ambrosiꝰ
ꝓprios libros quos dictabat. ꝓpria manu
scribebat. Hieronymꝰ sp aut scribebat ali//
quid aut docebat. De tertio: videlicet quō
te habebis īfra opus. Primo āte oīa sicut
te exerces exteriꝰ in opere: ita interiꝰ in vi//
riū anime reformatiōe: meditādo interdū
orādo exercebis. Neqꝫ eni ꝓpꝫ hoc ꝙ exte//

rius occuparis. ideo necesse e vt cor tuū vacet iteri⁹. sȝ sicut dicit Augustin⁹ i libro de opere monachoꝝ. potes ifra op⁹ meditari. ꝛ cātica diuina cātare ſm eū. Secūdo debes fideliter ꝛ cū desiderio operari. discrete tamē ꝛ moderate: sciēs qꝛ nō solum corruptibile aurū vł argentū recipies: sȝ etiā imarcessibilē coronā in celis. Maledict⁹ igiꝉ qui facit opus dn̄i negligēter. Tertio debes operari in silētio. Silentiū eni ſm pphetā est fortitudo nostra. Semper vbi nō exigit necessitas vel vtilitas exercendi se ad pietatē valde est expediēs. Paulus. Obsecramus in dn̄o iesu vt cū silentio panē suū manducent.

De ordine aggrediēdi in extirpatiōe ꝛ expurgatiōe vitiorū. Ca. xl.

a Accedentes autē vicini⁹ ad extirpationē vitioꝝ ꝛ ꝯcupiscentiaꝝ. qua ipsa volūtas reformaꝉ. Primo dicendū quo ordine aggredi debet: q̇ in hoc bello cupit legitime decertare. Sup hoc ḡ audi Hugonē de sctō victore: qui de hoc in libro de amore: hūc tibi ordinē demonstrat. Purgatiōis igiꝉ tue sollicit⁹ Prīo necesse est, vt passiones quibꝫ ipugnaris attēdas

Deinde q̃ sint quibꝫ maxime fatigaris: in//spicias. Postremo ꝑque instrumēta: quibꝰ passiōibꝫ magis obuies sagaciter ꝑquiras Quibꝫ inspectis: congruum instrumentum cuilibet passioni obijcias: ꝛ que magis im//pugnat. feruētiori instantia vt ipsa obrua//tur insistas. Nec sic tamē extinctiōi vnius passionis tota vehemētia insistendū est: vt ad cetera cōprimēda instrumētū corporale deficiat: hec hugo. Est igit̃ rectꝰ ordo aggre diendi: vt discas ṗmo quibꝫ vitijs oppu//gnaris: ꝛ quibꝫ ĩfestaris āpliꝰ. Et hoc de//bes discere ex his q̃ superiꝰ diximus de tui ipsiꝰ cognitiōe ꝑ exercitia acquirēda. Se//cũdo debes discere q̃ remedia sint ꝯ vitia quibꝫ ĩpugnaris efficaciora: ꝛ hoc poteris discere ex his q̃ sequunt̃ ĩfra. Tertio debes aliqua eligere magis te infestantia: et hec maiori sollicitudine debellare.

Qꝛ pugnandum est contra vnũ vitium. Ca. xli.

Sunt autē multi qui volentes vitia extinguere: ĩ ꝯfuso ꝯtra oĩa bellũ arripiũt: pugnātes ꝯtra omĩa: sed nulla deuincũt: sed quasi in incertũ currũt: ꝛ vacuũ aerē verberāt. Sunt alij qui ho//

die vnū vitiū insequunt̄: ꝛ cras ꝯtra aliud pugnāt: qui q̄m debite nō ꝑsequunt̄: nullū sequūtur ad infinitionē. Tu aūt nō sic. sed ordinata acie ꝓcedas ad bellū. Debes em̄ vnū vitiū arripere qđ ē tibi magis molestū atqꝫ illud ꝑsequi donec deficiat: ꝯtra illud oēm intentionē mentis et conatū dirigere: q̄tiēs resilis iteꝝ īcipere: ꝓ illi⁹ extinctiōe sepe orare. sepe ignita emittere suspiria: fūdere lacrimas. nec tamē ita totū te contra istud vnū dabis: vt ab aliis obruaris: sed habebis quēdā horrorē generalē cōtra oīa vitia: ꝛ ab omni latere vnū oculū. vt scilicꝫ quādo aliud vitiū insurgat. illi viriliter resistas. Sꝫ pricipalis intētio ꝛ conat⁹ erit ꝯtra illđ vnū aut duo. Diligēter etiā ꝯsidera: qꝫ q̇libet quodāmodo specialē habet in se īclinationē vitiosā: a q̄ si homo diligēter ꝑspexerit. singula vitia ꝛ excessus. vl' saltē plura trahūt ortū ꝛ originē. Cōtra hanc generalē inclinationē debes maxime generalia tua exercitia ordinare: ꝛ semꝑ habere p̄ oculis. Un⁹ est scrupulosus. alter ꝑplexus terti⁹ implex⁹: iste audax. ille timidus. hic let⁹. ille tristꝫ. ille. naturalit̄ nimiū q̇et⁹. iste ꝟo glorie ꝛ laudis cupid⁹. Et ex q̇libet tali indeclinatiōe excessiua: alia depēdēt vitia ꝛ

originant. Hāc inclinationē videt notasse quidā in vitaspatrū. cū dixit. Nō debet hō ↄtra oīa vitia pugnare. sed quilibet homo habet vnū vel duo vitia vñ cetera oriūtur ꝛ ↄtra illud vel illa debet pliari. Sꝫ mlti querūt. q̄ꝫdiu debeāt cōtra illud vnū vitiū ↄtra qꝺ bellū arripuerūt pugnare. quando cessabūt. quādo ↄtra aliud certamē inibūt. Potest respōderi. Si queris quousqꝫ ↄtra illud vnū pugnabis. pricipaliter oēm intētionē ꝛ conatū ↄ illud diriges mō pdicto. ꝛ tūc debes tamdiu pugnare. donec ipsum vitiū adeo deficiat ꝛ debilitatū sit. vt statī cū surrexerit. ipsū ratione possis ↄprimere ꝛ refrenare. ꝛ tamdiu q̄ꝫdiu ipsum vitiū est tibi ceteris passiōib⁹ magis infestū. Unde Hugo ī libro de amore. Nec iportuni⁹ laborandū est. vt nō q̄libet passio sentiat. sed cū surrexerit. ſm ratiōis iudiciū cōpescatur Aut certe q̄ris. quousqꝫ ↄtra illud vnū pugnabis: semp ad min⁹ ↄtra ipsum generalē habēs horrorē. resistēdo cū timore ꝛ anxietate. Et tūc tādiu pugnabis contra ipsum donec aīa exeat de corpore ꝛ libereris ab hoc corpore corruptibili ꝛ affectiōib⁹ vitiosis scd̄m Bernardū. Credite michi inquit idē Bernardus sup cant: ꝛ putata repul-

lulāt: ꝛ effugata redeūt: ꝛ reaccedūtur ex//
tincta: ꝛ sopita denuo excitant. Parū est ꝗ
semel putasse: sepe putādū ē. imo si fieri po
test semꝑ. Qꝛ qđ semꝑ putari oporteat: si
nō dissimules: inuenis ꝗ̄ꝰtumlibet in hoc
corpore manēs: ꝑfeceris. Erras si putes vi
tia emortua ꝛ nō magis cōpressa. Uelis no
lis inter fines tuos habitat hiebuseꝰ. Subiu
gari potest. exterminari nō potest. ꝛc. Unū
igit͛ vt ait in tāto discrimine ꝯsiliū est: ob//
seruare diligēter ꝛ mox vt renascētiū capi//
ta apparebūt. ꝓmpta seueritate succidere.

De duobus veris bellatoribus necessariis. Ca. xlii.

Eya nūc milites xp̄i spirituale bellū
ingressuri. induite vos armaturam
dei. arripite gladiū ꝛ scutū: gladiū
virilitatis ꝛ strenuitatꝫ. scutū patientie. vt
sitꝫ viriles in aggrediēdo ꝯtra vitia: vt si//
tis patiētes in sustinēdo eoꝝ īpetꝰ et dolo//
res. Qui eni virilis est ī aggrediēdo ꝛ fer//
uida volūtate ꝛ fiducia. īcipit bellare ꝯtra
vitia. sciēs tamē se grauia passuꝝ: signū est
victorie. Hoc eni ꝑ signo victorie habuert
hostes iude machabei: si torrentē int͛ eos me
diū prior ꝑtrāsiret: victor existeret: nec ei

resistere possent. Sic eni milites xpi futu
ros se victores ꝯsignāt: si ad obstacula itre
pidi tēptatiões. resistētias. ꝑsecutiones. ⁊
adūsa ferre parati sunt. Et hec ꝯstāter ptrā
seūt dicētes cū ꝓpheta. In deo meo transi/
grediar murū: id est. quodcūqꝫ difficile re/
sistēs michi. dei adiutorio supabo. Sic xp̄s
licet sibi grauissimā mortē sciret iminere:
⁊ tantū natura eiꝰ horreret: vt sanguinē su
daret: spiritu tamē ꝓ̄ptissimꝰ inimicꝫ ob
uiauit dicēs. Quē queritis. Sic xp̄s exi/
uit in desertū ad hoc vt tēptaret. vt videlicꝫ
doceret legitimos bellatores: ꝙ semꝑ ipsi
debeāt aliq̇d arripere ꝓ emēdatiōe: q̄zuis
difficile videat: q̄zuis postea inde tēptantur
vt ita maledicētes diei ꝓsperatꝫ. ī hac vita
sint parati suscitare leuiathā. ſm sniam btī
Job. Debes etiā eē patiēs ī sustinēdo: nō de
sperās etiāsi septuagesies septies ī die ca/
das: sꝫ sꝑ surgere. sꝑ p̄liari. nulla cedere dif
ficultate. nulla terreri vitioꝝ fortitudine.
Si sepe īcipis ⁊ nō ꝓficis: noli ꝑpt h' desi/
stere ⁊ a p̄lio fugere. Recogita q̇d Chrysos
stomꝰ dicit. ꝙ hec sit lex agonis ⁊ certamīs
⁊ ꝙ nō ille sit victꝰ q̄ sepe vulnerat: sed q̇ ad
vltimū cessit. Audi q̇d magnꝰ p̄liator da/
uid de lege c̄tamīs suo scribit militi ꝑ̄ici/

pi.ij. Reg. xi. cũ in bello ml'ti fuissēt vulnerati. Nõ inqt frãgat te res ista. vari⁹ enĩ ẽ euẽtus plij ꝛ nũc istũ. nũc illum consumit gladi⁹. Et vere varia sũt desideria. varius mot⁹ eoꝝ. ꝛ varia hoĩs dispositio. ꝛ sm hoc bene vl' male succeditei. Cogita si nõ pficis vitiũ extinguẽdo: pficis tamẽ cumulando meritũ laborib⁹ tuis: ꝛ si nõ vitia nõ extinguis nec minuis: certe tñ hũiliarꝫ ĩ cognitiõe tui: eo q sentis fortitudinẽ vitioꝝ: qd alias nõ faceres. Cogita q sp pugnare vicisse reputabit̃: vere si ita fuerꝫ virilis ĩ aggrediẽdo. ꝛ strenu⁹ ĩ sustinẽdo: nõ poteris nõ pficere. Si enĩ nõ pficis vitiũ extĩguẽdo forsitan ãpli⁹ nõ pficiscẽdo pficis. id ẽ. ppt ml'tos tuos labores ĩde ãpli⁹ pmerebis.

De septem vitiis capitalibus in genere. Ca. xliii.

Iamq3 armato: tibi pliãdũ est ꝯ septẽ duces vitioꝝ: q̃ sub regina supbia militãt: ꝛ deuastãt multoꝝ corda. Ipsa enĩ supbia: initiũ oĩs pcti. regina est. habens sub se septem duces: ꝛ hec sunt octo. vitia capitalia. Que idcirco dicunt̃ capitalia: q2 habẽt sub se ml'ta alia vitia q̃ exinde deriuãtur. Et duces: q2 habẽt ꝛ ipsa

ſub ſe que eis militant multitudinē vitioꝝ. Itaqꝫ capitalia dicūtur illa vitia. q̄ de ſui ratiōe habēt vt alia ex eis vitia ſequanꝰ. Et illa q̄ ſm rationē ſui habēt vt directe iſequū tur. dicunꝰ alioꝝ vitioꝝ filie vel ſoboles. Verbigr̄a. De iani gl'ia ſtatim venit ꝯtētio ſm ſui rationē. q2 vane gl'ioſus nō vl't vici: ꝛ ſic de alijs. Sūt aūt capitalia vitia octo ſm aſſignationē Gregorij. ſc3. Supbia. va naglia. inuidia. ira. triſticia. auaritia. gula. luxuria. Ex q̄b9 alia īnumera vitia generāꝰ Deuictis aūt his octo. cetera ꝯquieſcūt: ſi cut ſi obturaꝰ fons: ceſſabūt riuuli. Q2 etiā hec vitia ſub vna regina militāt. inuicē cō federāꝰ. iuicē auxilia p̄ſtāt: ꝛ mutuo ſibi aſſi ſtūt. ita vt vbicūqꝫ vna mēte deuicta intra uerit: cōduces ſuas ad ſe vocet: vt vbi gula vicerit: ſola ſine luxuria nō diu pmanebit: ꝛ hoc ab aliquib9 dicit cōcatenatio vitioꝝ.

De certamine cōtra gulā. Ca. xliiii

Videtur aūt incipiendū certamē cō tra gulā. Primo q2 q̄ꝫdiu gula ī no bis dn̄atur: alioꝝ vitioꝝ c̄tamina magis occulta videre nō poſſum9. Item vt dicit Gregori9. multi qn̄qꝫ ardua ꝛ magna incipiūt: ſed q2 gulā nō vincūt: omnia que fortiꝰ egerūt: turpiter pdūt. Qui eni neq̄t

aliquē in ꝓpria tra. id est. in natura carnali debellare: quō vīcet in tra lōgīqua. Est aūt gula inordinat⁹ ⁊ īmoderat⁹ appetit⁹ cibi: ⁊ oppugnat arcē ɔcupiscibilitatꝫ. Si vero eā deuicerit. qđ ex hoc poteris ɔiecturare: si in ɔcupiscibilitate accēdat vehemēs. id est: īordinat⁹ ignis desiderij ad cibū vitelꝫ vel accelerans ad comedēdū ante tēp⁹. vel perurgēs ad nimis comedēdū: vl' nimio desiderio. vl' cū nimia effusione ⁊ inhesiōe cordis sup cibū: hic est titul⁹ triūphalis ⁊ natura gule. Statīqꝫ introducit familiā suā ad se ⁊ filias suas: q̄ tot sunt ꝑm Johannē climacū: vt vix possint numerari. Gregori⁹ tamē ponit istas. Scurrilitatē ꝟbo℞. mltiloquiū. detractionē. vituperiū. īeptā leticiā lasciuiā mētꝫ ⁊ carnis īmūditiā. Quō he filie ex ea sequant. satis patꝫ. Johēs climac⁹ plures duces assignat: q̄ militāt sub gula: scꝫ somniū. cordis duritiā. ociositatē. risus patrationē. ɔtradictionē ⁊ īsensibilitatē.

De remediis gule. Ca. xlv

Circa remedia gule: vt radicalit intelligas. ei⁹ remedia debes diligēter adūtere. q ī nq̄ztū in hoīe vires animales intēdunt. id est. cogitatio: meditatio. speculatio. ⁊c̄. ītātū vires naturales

remittunt. id ē. ↄcupiscibilitas. Et inq̄tū ipsa aīa se occupat circa vires suas īterio//res: quas hic appellamꝰ rationē. intellectū id est. animales: intantū minꝰ ↄcupiscit viribꝫ suis naturalibꝫ. id est. appetitibꝫ cor//poralibꝫ. Et ita oīa illa que faciūt aīam in//teriꝰ viriliṫ occupari sunt in viribꝫ aīalibꝫ ⁊ que eis desideriū internū augēt: remedia sunt contra gulam: īmo contra omnia vitia carnalia. Hinc est qđ dicit Hieronymꝰ ad rusticū. Ama scientiā scripturaꝝ. ⁊ carnis vitia nō amab. Hinc est qđ dicit Johānes cliniacꝰ in hac materia expertissimꝰ. ꝙ carentia doloris ⁊ obliuio mortis est occasio gule Breuiṫ q̄libet vacātia interna vł vacuitas a desiderijs bonis ⁊ meditatiōibꝫ sanctꝫ. sūt origo vł augmētū p̄cipuū vitioꝝ carnaliū. Vñ Chrysostomꝰ. loquēs de luxuria Est inq̄t aīe vacātꝫ passio. Et bñ. In desiderio ē enī oīs ociosus p̄cipue intꝰ vacās a diuinis Remedia igiṫ sūt. timor mortꝫ: iudicij ⁊ inferni pene cordi ipsius. si hō interiꝰ occupeṫ desideriū regni celoꝝ: desideriū pfectionis īmo qđlibet bonū internū desideriū: vt de//uotio: maxime compunctio. lacrime. oratio. hec enī cor hominis intus occupāt. Et ſm Hieronymū. desideriū desiderio affectꝰ af//

fectu expellitur. Igitur miles xpi: cousqz tibi calcāda est gule cōcupiscētia. et extenuēda mens tua: nō solū ieiuniis. verū etiā vigiliis: lectiōe qz et crebra ɔpunctiōe cordis quibꝫ se forsitan illusam vl' victā reminiscit ingemiscēs: nūc horrore vitiorum: nūc desiderio pfectionis et integritatis: nunc timore gehēne: nunc spe et desiderio celestis glorie accensa: donec huiusmodi curis ac meditatiōibꝫ mens occupata ac possessa ipsiꝰ cibi refectionem: nō tā iocūditate cōcessam: qz oneris vice impositam sibi recognoscat: magisqz eā necessariā corpori qz desiderabilem anime sentiat attributā.

De virtute sobrietatis: et eiꝰ gradibus. Ca. xlvi.

Sobrietas arcē cōcupiscibilitatis ɔtra gulā deberet custodire. Est enī virtꝰ. qua corporis alimēta cū moderamine admittūtur. Et debet sobrietas pcipue esse vigil ɔtra duo: videlicz ne pmo excedatur in cibi quātitate. Scdo ne excedatur in cibi qualitate. Sed de quātitate difficile discernit. Hic tamē in oibꝫ potest eē ɔtinētie finis: ne qs iuxta mēsurā capacitatis sue: saturitatis oneret igluuie: et sciat

q melior ē ratiōabilis cū moderamine q̄ti//
diana refectio: q̄ꝫ p inttualla longū arduūq̄ꝫ
ieiuniū: vbi postea excedit in q̄ꝫtitate: vnde
eq̄le moderatūq̄ꝫ sēp tenendū ieiuniū est. Et
hic ppa expiētia melior est magistra: vt di//
scat hō q̄ꝫtis īdigeat. De q̄litate: sunt q̄dā
q̄ semp appetūt delicatiora: ⁊ est pcipue h̄ lu
xurie nutrimētū. Sūt alij qui ⁊ si nō delicata
appetūt: tamē alia q̄ꝫ alij: ⁊ ē vitiū singulari//
tatis. Et hos vocat Augustin⁹ in libro de
doctrina xpiana: supstitiosos. si hoc faciūt
ꝯtra ꝯmunē morē. Alij districte iudicāt. ad
q̄d valeat ille cibꝰ. ⁊ quō noceat ille: ⁊ hi po
tius vitia accendūt ⁊ nutriūnt: dū sanitati
carnis tantopere attēdunt: medici nō mo//
nachi: moꝝ neglectores: ciboꝝ obſuatores.
Cōtra quos inuehit Bernardus sup cātꝭ.
vehemēter. Prim⁹ grad⁹ sobrietatis est: vt
patiēter sustineas ⁊ feras. cū nō habet cib⁹
ad libitū. Secūd⁹ est. etiā velle his q̄ possūt
haberi amore sobrietatis. pauptatis: ⁊ bo//
ni exēpli carere. Terti⁹ est. posse abstinere si
ne difficultate ab habitis delectabilius.

De pugna et natura luxurie.

Ca. xlvii.

S I gulā nō viceris: sꝫ ipsa te vicerit:

stati͂m aduocat sororẽ suã: imo p̄mogenitam suã. id est. luxuriã: cui⁹ aduct⁹ indicia sũt: p̄ que naturã ei⁹ poteris cognoscere. Statim eni in vi ꝯcupiscibili accẽdit amorẽ ⁊ i͂cli// nationẽ ⁊ affectum ad feminas: aut suscitat mot⁹ in carne ⁊ facit titillatiões. In his em̃ duob⁹ est passio luxurie. q͂ꝛ aliqñ magis vi get in carne: ⁊ hoc poteris videre p̄ mot⁹ car nis ⁊ titillatiões. Aliqñ magis in aĩa per affectionẽ ⁊ inclinationẽ ad actũ illicitũ vl' ad p̄sonã affectu illicito. Et hũc motũ affe// ctus poteris ꝯsiderare p̄ imagines mulieꝝ in te depictas. Si aũt hec bestia admittit̃ stati͂ introducit filias suas. q̄ sunt Cecitas: Nã sicut hõ in gula hebes effici͂t. i. nõ ha// bens clarã noticiã sed obtusã: ita in luxuria fit hõ tot⁹ cec⁹ ⁊ excecat⁹. Scd̃a: incõside// ratio mortis ⁊ inferni. incõstãtia cogitatio nũ ⁊ desiderioꝝ. amor sui. ⁊ precipitatio ad peccatũ. odiũ dei. affect⁹ p̄sentis seculi. de// speratio futuri seculi.

De remediis luxurie. Ca. xlviii.

Contra istud vitiũ ẽ p̄ ceteris certa mẽ lõgũ ⁊ duꝝ: imo vero viribꝰ nr̃is ꝯtra hoc specialiter nõ possum⁹ p̄// ficere. Unde radicale remediũ f̃m Augusti nũ i pluribꝰ locis libri ꝯfessionũ: ⁊ de ꝯtinẽ//

tia: et alios sctōs ē. vt hō coꝛ suū hūiliet: et cognoscat suā fragilitatē: ⁊ hūilit̄ recurrat ad mīam dei: postulās ab eo ꝯtinentiā cum sapiente. Tamdiu eni hoc vitio impugna-ris donec te bellū gerere sup vires agno-scas. Sūt plura alia remedia vtilia. Et at tēde h̄. qd̓ dictū fuit de gula. q̄ luxuria ē aīe vacātꝫ passio. ḡ oīa illa q̄ illā vacationē remo uēt: sūt etiā remedia ꝯ luxuriā. Sūt quedā remedia q̄ magꝫ luxuriā remouēt ab aīa: vt ꝯtritio spūs: frequēs oīo: ꝯtinua meditatio moꝛtꝫ et īferni: et similiū. Hoꝝ p̄missoꝝ re-medioꝝ ratio patet ex his q̄ dicta sūt de gu la. Itē rep̄ssio interioꝝ affectionū et malaꝝ cogitationū: qd̓ maxime fit p̱ alia deuota et spūalia desideria. Itē sunt quedā remedia q̄ magꝫ extīguūt luxuriā a carne: vt ieiuniū. Maxime aūt ē tenēdū ꝯtra hoc vitiū: eq̄le moderatūq̧ ieiuniū. Itē opus manuū īsta-biles coꝛdis peruagatiōes coercēs. Sūt q̄dā q̄ iuuāt directe ꝯtra vtraq̧. id est luxu-riā tā in carne q̄ȝ in aīa: sicut est custodia di ligēs sensuū. Hi eni sunt fenestre: p̱ quas h̄ vitiū ītrat. Itē fuga societatis mulieꝝ. nec familiaritatē habere cū eis. nec sol⁹ cū sola maxime in sicreto loq̄. nec dom⁹ caꝝ fm̄ Hie ronymū frequētare. Examina igit̄ teipsum

an hec passio magis se habeat i te ex pte car//nis: an ex parte aie. et fm h viriliter arripe re media. Cotra h vitiu pugnat virt9 agelica: castitas: ad qua ascedes trib9 gradib9 Pri mus. vt viriliter cu labore abstineas ab actu carnis cu pposito sic manedi. et neges sp co sensu motib9 illicitis. Secudus. vt ita p remedia pdicta et alia similia. caro tua spi//ritui subiuget. vt rari9 tepteris et facilius teptatio cedat ipando magis q reluctado. Terti9 grad9 castitatis est. ita domitas ha//bere carnis ocupiscetias: q vix rarissime et tenuissime sentias et tale te induisse affectu vt cu nausea et horrore ide audias vl loqris

De philargiria. Ca. xlviiii

Post luxuria seqt philargyria vl aua ritia: q passio vexat tepefactos in dei fuitio. Na raro ipugnat legitime pugnates: psertim si degut sub alteri9 cura. Remediu tibi sit: vt scias aliqua arte labo//re manuu: victu et vestitu oqres: illis sis co tet9. Ite de deo ofidere q no relinqt sperates in se. Suma remedioz si vis ad plenu vin//cere: relinque oia q habes: et alteri9 cure te omitte: cu aliis viues in omuni. Huic aut vitio in pricipiis obsta: vt no admittas de//sideriu cuiusq rei. Sicut eni hoc vitiu in

pricipio facile vicit: ita si semel admittatur
pōt cūctis difficilius excludi. Primus gradus q̄
pficis ꝯ hoc vitiū in ꝯtēptu mūdi est: nichil
habere iniusti: et diuitijs nō abuti ad peccatū
et elemosinā facere. Secūdus. nichil habere
supfluū: sz necessarijs esse ꝯtentū. Sz multi
necessitatē suā valde āplificāt: sz nō est tutū
vt homo sibi in hoc ꝯfidat: sed potius alteri.
Tertius est: nichil possidere in hoc mūdo: sz
dūtaxat capere vsū necessariū et frequenter pa
ti penuriā in cibo: potu et vestitu.

De ira. Ca. L.

t Ria p̄dicta vitia arcē ꝯcupiscibilita
tis oppugnāt: quartū aūt vitiū qd ē
ira: debellat irascibilitatē. et est nociua be
stia. sibi nocēs et alios scādalizās. virus mor
tifex: aīaz īterficiēs et spiritū sctm̄ expellēs
Et eius natura nō est dissimilis vitio supbie
Sicut em̄ supbia est quedā īflatio vel tumor
cordis. id ē. qdā interior eleuatio. ita passio
ire ē q̄dā ꝯflatio et ꝯmotio et supbie vicina: qz
supbi sūt īdignatiui et iracūdi. Ita vt dicit
Hieronymus sup ecclesiastē. q pene sp ira ve
nit de supbia. Nec mirū si semp mititas co
mitatur hūilitatē. vt nūq̄ videris vere hūilē
iracūdū. qd mirū si ira comitatur supbiā. Et ē
aliquādo subito veniēs et transiens. Aliqn

nō venit subito: sed ꝑmanet apud eos: ꝛ fit vel rancor vel īuidia vel aliq̄d huiusmodi. Aliq̄n aūt vtroq; modo. Cum aūt ira vim irascibilē obtinuerit: statī ītroducit ibi familiā suā: q̄ sūt. rixa. tumor mētis. ꝯtumelia clamor. īdignatio ꝛ blasphemia. Remedia cōtra irā sunt ista. Primo os tacēdo cōprimere. ꝛ accensā flāmā in corde suffocare. Nota aūt q̧ sm Ambrosiū in libro de officijs: verus ꝓliator eousq; per timorē meditationēq; mortis ꝛ ꝯsimiliū: et maxime deuotā ꝯpunctionē: qua sm cliniacū ita extinguit ira et indignatio sicut ignis aqua: deberet mentē repmere ꝛ mansuefacere: vt morum tranq̄llitas vsu quodā et affectiōe ꝛ ꝓposito in naturā verteret. Sed q̄z diu nō potest: s; passio mouet. repmat eā sub freno rationis: ꝛ hoc fit: vt pmo dictū ē. linguā et alia mēbra refrenādo ne excedāt. Itē q̧ hō q̄n senserit ꝯmotionē: statī admittat ratione: ꝛ attēdat q̄z nociua sit ira: q̄ta veniāt inde dāna q̄ꝛ q̄si semꝑ comitat tristitia ꝛ lesa ꝯsciētia: scandalū ꝓximorꝝ. offensio dei et ꝯsimilia. Si ꝟo vt dic̄ Ambrosi⁹. passio adeo sit valida vt nequeas eā repmere: tūc fugias vel localit vel alijs te occupādo. Multū iuuat ꝯtra irā: si quotiens q̄s ī ira excesserit: iā so

pita ꝯmotiōe seipm dure redarguat ⁊ rep̄hēdat. ⁊ humiliter se reū det. toto corde veniā ab illis petēs quos offendit. Grad⁹ aūt q̄bꝫ ꝯ irā ascēdit. patēt ex dictis .. Primus est. ire resistere. cohibendo linguā et cetera mēbra ne excedāt foris. Secūdus. cū hō iā p exercitia didicit nō turbari ex aduersis sꝫ est q̄si ī locomunito nō curās ea q̄ sibi fiūt ꝯtraria. Terti⁹ est. gaudere ī tribulatiōibꝫ gloriari cū assunt. et desiderare cū desunt.

De īuidia ⁊ ortu ei⁹. Ca. Li.

Quintū certamē est ꝯtra inuidiam: quā btūs Gregori⁹ ponit int̄ vitia capitalia: eo q̄ ex sui ratiōe habeat vt alia vitia īde sequant̄. licꝫ Cassian⁹ et Isidor⁹ eā int̄ capitalia nō enumerāt: eo forsitan q̄ ip̄a ex vicio capitali suā ducit originē Ut aūt hui⁹ vitij naturā p suū effectū in te ꝯprehēdas. scire debes q̄ inuidia est de bono alteri⁹. Inuidie enī obiectū est bonū fraternū. inq̄ztū est sibi malū. Hoc aūt dupliciter ꝯtingit vel tripliciter. Uno modo inq̄ztū sibi īminet malū. et sic inuidem⁹ q̄ inimic⁹ noster vel aliquis qui nobis nō placet fit noster p̄lat⁹. timētes ne nos dep̄mat: et h̄ in casu staret sine pctō. Alio modo: inq̄ztū respicim⁹ bonū ꝓximi: nō q̄ sibi inuidem⁹

illud: sed q² dolemus nobis abesse: ꝛ hoc est interdū bon⁹ zelus. Tali enī īuidia debem⁹ oēs tendere ad humilitatē: caritatē ꝛ obedientiā. Alio mō fit istud. inq̃ztū bonū fratris est diminutiuū nr̄e p̄cipue glorie. Unde īuidia est p̄cipue circa illa in quibꝫ glia ↄsistit. Un̄ generalit̃ vanegloriosi ꝛ pusillanimes sunt īuidi. q² isti timēt iminui gloriā suā: illi facilit̃ timēt se supari. Hec īuidia vbicūq̃ꝫ venerit: filias suas tādē secū adducit. q̄ sūt odiū: susurratio. detractio. exultatio in aduersis ꝓximi ꝛ afflictio in ꝓsperis eius.

Quomō ad dilectionē proximi peruenitur: et seruatur. Ca. lii.

Inuidiā ꝟo dilectio ꝓximi expellit ideo de ipā dilectiōe ꝓximi aliq̄ dicam⁹. Et p̄mo q̄bꝫ medijs dilectionēciter nos mutuo ꝟuare possimus. Deinde quōq̊libet talē se exhibere debeat. vt ipē diligat̃ ab alijs ꝛ alios ipse diligat: ꝛ ex his sufficient̃ remedia īuidie apparebunt. De p̄mo scias. ꝙ ꝟa. ꝓfecta ꝛ īdirupta dilectio solū int̃ tales īuiolabilit̃ ꝟuat̃. q̊ sunt vnius ꝓpositi: vni⁹ velle ꝛ nolle. ꝛ q̊dāmodo vitijs oībꝫ expurgati: vt ī xvi collatiōe patꝝ dicit̃ Et ita sūma erit dilectio in patria: ꝛ fuisset

ꝰa ī ꝑadiso: si nō pm⁹ hō cecidisset. Attamē
sūt q̄dā media q̄bꝫ dilectio int̄ nos acq̇rit̄:
ꝯuat̄ ꝛ si nō ꝑfecta. Primū ē: qꝺ ꝛ īuidie sū-
mū est remediū. vt vnusq̄sqꝫ toto corꝺe oīa q̄
mūdi sūt. ex q̄bꝫ ꝯtētio. rixa vel īuidia oriri
possit. cordialit̄ despiciat ꝛ calcet: siue sint
diuitie siue honores.. Scꝺm: ne q̇s sapiēs
sibi seq̄t̄ ꝑp̄ā volūtatē: nulli acq̇escēs. ꝛ hoc
causat maxīe discordiā ꝛ rācorē. Tertio: vt
sciat hō oīa q̄ vtilia sūt ac necessaria postpo
nēda bono caritatis. Nā si habeā fidē ita vt
mōtes trāsferā: si līguis āgeloꝝ loq̄r ꝛ hoīꝫ
caritatē nō habuero nichil michi ꝓdest Jdeo
sup̱ oīa exercitia in oībꝫ operibꝫ: pre oībus
debem⁹ querere caritatē fraternā. Nec est
aliquod qꝺ tantū angeli ꝛ dn̄s angeloꝝ in
nobis inuenire desiderant: sicut fraternā
vnionē ꝛ mutuā caritatē. Quarto: vt vnus-
quisqꝫ iracūdiā sūmope ꝛ alia quibꝫ fratrē
offendit caueat ꝛ deuitet. Et si quando ꝯ
fratrē excesserit: humilit̄ satisfaciat: ꝛ si frat̄
cōtra eū sine causa rancorē ꝯcepisset: q̄ztum
in ipso est ipsū studeat pacificare. Hec ha-
bētur in xvi collatiōe patrū. Sed videam⁹
q̄ sunt illa q̄bꝫ inter mūdanos carnalis vel
officialis amicitia nutrit̄: ꝛ q̄ ipi vtunt̄ in va
nitate: nos vertam⁹ ad meritū glīe ꝛ ami-

citie augmētū. Dic aūt augustin⁹ .iiij. libro ↄfeß. q̄ ea q̄ amici seculares in amicis q̄rūt sunt colloq̄ et ↄridere. et vicissim beniuole obseq̄. simul legere libros dulcilocꝗs. siml' nugari: et simul dehonestare: et ↄsimilia. Ita sunt aliq̄ habētes amicitiā nō spūs dei: licȝ tamē nō turpē vel nociuā: q̄ simul cauēt mutuā offensionē et seinuicē palpant in vitijs Nō aūt talis inť nos debet esse amicitia. Audi Hugonē de hꝰ bene tractātē in libro de amore. Fruamur itaqȝ nos ĩuicē in sanctificatiõe: vt sciat vnusq̄sqȝ vas suū pössidere. et ꝓpriū corp⁹ in sctificatiõe et honore: nō in passiõe desiderij Fruamur ĩ iusticia: vt in spū libertatis mutuo nos coerceamus. mutuo corripiam⁹. q2 meliora sūt vulnera amici: q̄ꝫ fraudulēta oscula inimici. Ergo si mutua delectat verboꝝ collatio: fiat ꝓmo de morib⁹ fiat ꝓmo de scp̄turis: nūc de miserijs hui⁹ vite ĩgemiscam⁹. nūc de spe futuroꝝ bonoꝝ cōgaudeam⁹. nūc mutui secreti reuelatiõe recreemur: nūc simul ad illā beatā visionē iesu ac bona celestia suspirem⁹. Si vero nōnūq̄ꝫ vtile ē. tēsū animū ad ĩferiora quedā et iocūda laxem⁹: Sint laxamēta illa plena honestatꝭ. vacua leuitatꝭ. et si careāt nimio pōdere: non tamen careant edificatione: hec

Hugo. Et ita etiā curis sūt gaudia īterpo//nēda: ꝛ maxīe int̄ amicos. dulci ꝛ deuoto colloquio sollicitudinū ꝛ curaꝝ obliuiscamur ꝛ tūc maxime decet vt letā faciē pferam⁹. Et hec sunt nutrimēta caritatis: ita tamē vt vitia nō palpem⁹. sꝫ humilit̄ ꝛ benigne de vitijs nos mutuo īcrepem⁹. Hoc enī ſm Hieronymū. est maximū signū dilectiōis. si etiā de minimis q̄buslibet excessib⁹ frēꝫ corripiam⁹. Igit̄ admoneam⁹ primū de pctīs: de moribꝫ īordinatis: de v̄bis iocosis. duris. vanis. ꝛ ꝯsimilibꝫ. Et quē viderim⁹ excedere in spūalib⁹ exercitijs: reducam⁹ ad viā: admoneam⁹ de passiōibꝫ. duritia. singl'aritate. ꝛ hui⁹ modi. Igit̄ vt dic̄ Bernard⁹. ferueat etiā ī nob̄ zel⁹ iste. ferueat amor iusticie: odiū ini//q̄tatꝫ. Nemo fratrꝫ vitia palpet: pctā dissi//mulet nēo. Nemo dicat. Nuq̄d custos frīs mei sū ego? Nemo qd ī se ē q̄nimit̄ ferat: cū viderit ordinē depire: minui disciplinā. Est enī ꝯsētire. silere. cū arguere possis. ꝛ scim⁹ qꝛ similis pena maneat faciētes ꝛ ꝯsētiētes

Qꝫ ita se hō habebit vt diligat ꝛ diligatur ab oīb⁹. Ca. Liii.

n Ichil itaqꝫ melius est. q̄ꝫ vt deum ꝛ primū diligas. et mutuā caritatem

habeas. Nichil vtili⁹ q̃ʒ vt tu ab aliis dili//
garis. Primū clarꝫ est: q: ĩ dilectiõe actiua
id ē. q̃ dilizim⁹ nos: ꝯsistit legis ĩpletio ꝛ fi
nis p̄ceptoꝝ. Scd̃m dic̄ Ambrosi⁹. Jtaqꝫ
p̄mo inq̃t puro oēs diligam⁹ affectu: cauea//
mus oẽs offensiões: sim⁹ oĩbꝫ fideles in au//
xilio tp̄e oportuno in ĩfirmitatibꝫ sim⁹ oĩbꝫ
fideles in ꝯsilio cū indigent in tēptatiõibꝫ
gaudeam⁹ cū gaudentibꝫ: facile cedam⁹. li//
bēter obsequamur. Si ita ipsi oẽs diliga//
m⁹: idē sentiētes. idē volētes. nosmetipsos
in caritate p̄dentes: facti oĩbꝫ oĩa caritatis
affectu. infirmis infirmi. fortibus fortes:
haud dubiū quĩ ab oĩbꝫ diligamur. Nichil
enĩ f̃m Augustinū tm̄ puocat ad amandū
alios: q̃ʒ si nos pri⁹ puocauerim⁹ amādo Jgit̃
Si vis amari ama. vt q̃dā ait. Audi quō de
bem⁹ nos reddere amabiles. Ait celestĩ Am
brosi⁹. Jtaqꝫ id agam⁹ vt cū sedulitate ꝯmē
dem⁹ estimationē opinionēqꝫ nr̃aꝫ. Ac p̄mū
placiditatē mētĩ ꝛ animi benignitatē ĩflua//
mus in affectu hoĩm. popularis enĩ grata ē
oĩbꝫ bonitas: nichilqꝫ tam facile humanis
sensibꝫ illabit̃. ea si māsuetudine moꝝ: ac fa
cilitate: moderationeqꝫ p̄cepti ꝛ affabilitate
s̄monis: v̄boꝝqꝫ honore ac paciētia s̄monū
modestieqꝫ adiuuet̃ gratia: ĩcredibile q̃ʒtum

ꝑuerit ad cumulū dilectiōis. Igit̄ fm̄ Ber//nardū. Exhibe te īter fratres officiosū: affe//ctuosū. gratū. humilē. tractabilē. ifirmitates eoꝝ tā corpoꝝ ꝗ̄ aīaꝝ libenter suppor//tans. Iuua obsequijs: ꝯforta colloquijs cō//silijs īforma. oratiōibꝫ foue. Itaqꝫ si sic fe//cerꝭ ꝓbas te diligerꝭ. īmoqꝫ ab oīb⁹ diligerꝭ

De accidia: ⁊ remedia. Ca. liiii.

Extū certamē est ꝯtra accidiā Cui⁹ natura ē vt tediū boni generet: ani//mi torporē causet: mētē grauet tristi//cia: ad sōnū ⁊ dissolutionē īclinet: horrorē loci ⁊ celle fastidiū: fratrū ꝯtēptū ⁊ aspna//tionē gignit: nil operis libet. maxime spūa//lis: nā īterdū opus manuū arripit: ⁊ possit spiritualia. orationē et cōsimilia reliquere. Hu⁹ filie sūt malicie. id est. volūtas machi//nādi malū. desperatio. pusillanimitas. ran//cor. id est. odiū īueteratū: torpor circa pce//pta dei: euagatio mētꝭ circa illicita. Sūmū remediū ꝯ̄ accidiā est. nūꝗ̄ cedere: sed repu//gnādo accidie obuiare: ⁊ eā vincere laborā//do. Attamē potest homo opa sua variare: vt nūc oret. nūc legat. nūc meditet̄: vt si vnū nō sapit. sapiat aliud: sicē febricitāti gustū in//fectū habēti apponūtur multa fercula: ita ꝯ̄ tediū cordis: valet varietas actionis. Item

valet ꝯpūctio. Qui enī luget seipm: nō no//
uit accidiā. ait climiac⁹. Itē ligeť iste tyrā//
n⁹ mēoria offensionū ⁊ delictoꝝ. ⁊ pcuti af ope
manuū: ⁊ intēta meditatiōe futuroꝝ bonoꝝ

De tristicia z pugna cōtra eā. Ca. lv

n Ota ꝙ tristicia mala duplex ē. Nā
qñqꝫ diciť tristicia generaliť: ita vt
verseť circa omēs passiones. Nā in
omni passiōe est īuenire tristiciā ⁊ delectati
onē. ſm ꝙ suū obiectū adipisciť vł ab eo re//
pelliť. Et hāc superabis tristiciā. inqꝫtū sin//
gula vitia extirpaueris: si mł'tū multū: si pa
rū parū: si oīa. ipsam necas. sed ad hoc qs
idone⁹? Alia est tristicia specialis. scꝫ circa
diuina tediū: ⁊ ista potest cōprehendi sub
accidia. Tristicie origo difficiliť est cogno//
scibilis. eo ꝙ tā multas habet origines: oīa
videlicet vitia et affectiōes. Cōtra hec duo
vitia. tristiciā et accidiā. pugnat caritas dei
que nūqꝫ est ociosa cōtra accidiā. et cui⁹ fru
ctus est gaudiū ꝯtra tristiciā. Ad quā cari//
tatē triplici gradu ꝑuehạris. Prim⁹ est. sic
vti licitis ⁊ ꝯcessis. vt tñ illicita deuites Se
cūd⁹. feruētiori desiderio oīa q̄ dei sūt studio
se facere: ⁊ ī se ⁊ ī alijs ꝑmouere. Terti⁹ est
tanto affectu estuare ad deum. ꝙ sine ipso

quasi viuere nō possis. Ualet etiā ꝯ tristi//
ciā: deuota ꝯfabulatio in bona societate: me
moria benignitatꝫ ꝛ miē dei; Itē deuotus
cant⁹. vt dicit iacobꝯ.

Devana gl'iaz pugna cōtra eā. c. lvi

SI oia p̄dicta vitia viceris. qđ sine maximis laboribꝯ ꝛ ml'tꝫ doloribꝯ nō fit: si tamen fit. tūc āpli⁹ necesse est a vanaglia cauere. Hec enī occulte ꝟtutib⁹ se ingerit: ita vt vix a spūalibꝯ semꝑ valeat ꝯprehēdi. Hec est multiformis vana: semꝑ ꝛ in oībus vanitatē ingerens. in vestitu. in apparatu: in loquela: in taciturnitate. Si veste p̄ciosa īdut⁹ fueris. adest. si hūili. āpli⁹ gloriat̄. Si loq̄ris gaudet. q̄si bene dixeris Si taces. laudat te. velut humilem. Ipsa semꝑ suggerit. ꝛ magnū desideriū īgerit ad illa in q̄bꝯ laus ꝛ honor ꝯsistit: etiā ꝑ magna pericula ꝛ labores: ꝛ maiorē fortitudinē dat suis amatoribꝯ: q̄ꝫ spes celestꝫ beatitudinis veris p̄liatoribꝯ. Ipsa est q̄ multis tm̄ desi//derium ingerit. vt si ignores: putes spiri//tum sanctum. vltra communem cursum cor//di illius superabundanter et contra ordi//nem caritatis influxisse: ita vt aliquis pau//per: miser et nudus. virtutibus. vacuus. passionibus plenus; multos velit et desi//

derat de sua paupertate locupletare. Tãtũ enĩ desideriũ ĩgerit: vt refrenari nesciat: nõ acq̃escat ɔsilijs. Uerũ. audiam⁹ sup hoc exẽplũ vt cautiores circa hãc suggestionẽ reddam̃. Audi q̃zto desiderio tales ferueãt Plen⁹ sũ inq̇t heliu arrogãs: ꝛ coartat me spũs vteri mei. En vẽter me⁹ q̃si mustũ abq; spiraculo qđ lagũculas nouas dirũpit. loquar ꝛ respirabo paululũ: aperiã labia mea ꝛ respõdebo. O q̃zto ardebat iste desiderio: sꝫ vane gl'ie. Uidebat eĩ fm Gregoriũ. sctõs p̄dicatores p locutiõe sua venerari. ideo locutiõis eorũ celsitudinẽ ꝛ nõ vtilitatẽ intẽtiõis imitari cupiebat. Neq; eĩ h̄ amauit qđ illi. sꝫ h̄ sũ//mope appetiuit. vt clar⁹ hoĩb⁹ ostẽderet̃. Hec eadẽ bestia suggerit q̃dũ clericat⁹ p̄sbiterij vl' diaconat⁹. si q̇s tñ vellet eũ cogere: nã p se nõ vult ne ip̄e videat̃ appetere. Uide sup h̄ exẽplũ ĩ libro de ĩstitutĩ cenobiorũ cassiani. Nõ possũt varietates hui⁹ bestie explicari sꝫ vbicũq; piceceris eã: sẽp stat aculeo recto sicut tribul⁹. Ipsa est sicut alliũ: q̃tiẽs vnũ tegmẽ remoueris: aliud adhuc habet iteri⁹. Ubi aũt ip̄a ĩtrauerit: matrẽ dolosã sequũt̃ filie puerse: q̃ sunt inobedientia. ɔtentio: iactãtia. hypocrisis. ptinacia. discordia. nouorũ p̄sumptio seu inuẽtio. Quã vanã gl'iaꝫ

si vincere desideras: caue sũmo studio: ne qcq̃z intẽtiõe vane glorie icipias facere: cogitas illud saluatoris. Receperũt mercedẽ suã. Et illud. Qm̃ de⁹ dissipauit ossa eorũ q̃ hominibꝫ placẽt: ꝯfusi sunt: qm̃ de⁹ spreuit eos. Et illud. Si adhuc hominibꝫ placerẽ xp̃i seruus nõ essem. Scd̃o debes niti: qđ bona intẽtiõe icepisti. simili custodia ab inq̃nation e vane glorie custodire. Itẽ q̃cq̃d singulare est. et vnde laus et gl'ia posset ꝯquiri semꝑ vitandũ est bellãti ꝯtra hãc bestiã: nã ire nutrix. Pricipiũ ꝑuatiõis vane gl'ie ꝯm climacũ. ẽ custodia oris et amor ignominie Mediũ ꝟo ẽ p̃cisio oim vitiosaꝝ itellectualiũ adinuẽtionũ vane gl'ie Finis tñ si finis: et abisso vtiqꝫ ẽ finis. ea q̃ sũt ad ignominiã ꝯsũmãtia. corã m'ltitudine miserabilit adiuenire. Chrysostom⁹. Unicũ vane gl'ie remediũ est. orare deũ vt ipse te liberet.

De pugna cõtra superbiã. Ca. lviii

Ultimo aggrediẽda ẽ ipsa sup̱bia vitioꝝ regina. vitioꝝ radix. ꝟtutũ oĩꝫ deuoratrix: q̃ tãte est fortitudinis et seueritatis. vt lucifeꝝ eiiceret de celo. Attamẽ puer dauid ꝯfidẽs i dño p̱ humilitatẽ: goliã q̃zlibet essꝫ stature enormitate erect⁹ rauit. Est aũt sup̱bia duplex. Una spũa

lis: pulsans virtuosos de pfectiõe. Alia car
nalis. q̃ min⁹ pfectos pulsat de aliq̃ excellē//
tia exteriori. Nã natura pme est. i corde suo
magna merita sibi depĩgere. specialē gratiã
sibi attribuere: q̃ꝫtũ se de⁹ diligat cogitare:
mirari ꝙ nõ faciat miracl'a: turbari ꝙ de⁹ nõ
dat sibi nescio q̇d speciale: alios velut car//
nales despicere. ꝛc̃. Et hec ē ml'tũ piculosa
pl⁹ q̃ꝫ vitia carnalia. Nullũ vitiũ est qđ ita
oẽs ꝟtutes exhauriat: cũctaqꝫ iusticia ꝛ sctĩ//
tate hoĩeꝫ expoliet queadmodũ hui⁹ supbie
malũ. Qui aũt hui⁹ neq̃ssimi spũs laq̃os vl't
euadere debet ĩ singl'is ꝟtutibꝫ ĩ q̇b⁹ se seserit
pfecisse dicere ex sentẽtia. Grã dei sũ id qđ
sũ: ꝛ cogitare deũ esse q̇ operat̃ in nob̃ velle ꝛ
pficere: p bona volũtate. Itẽ diligẽter ꝯsi//
derare: q: bona nr̃a nõ sũt a nob̃: sꝫ dona dei
de q̇b⁹ districte rationẽ sum⁹ reddituri. Itẽ
q̃ꝫ ml'tꝫ malis bona nr̃a sunt pmixta: tepidi//
tate: hypocrisi ꝛ huiusmodi. Itẽ ꝯsiderare q̃ꝫ
multa sũt in nob̃ mala et vitiosa. Itẽ atten//
dere meliores nobis hoĩes ꝛ ãgelos: vt ita
in ꝯparatione coꝝ vilescam⁹ nobis.

De carnali superbia. Ca. Lviii.

c Arnalis supbia his ĩdicijs demõstra
tur. Est enĩ clamorosa: amara dũ ta//
cet: et idignabũda. dissoluta ĩ leticia. risus

ei⁹ irritiõabilis ꝛ sine causa: ĩ tristicia est se//
uera ꝛ dura. repꝓẽdit cũ rãcore nõ ex ꝯpas
siõe. ꝟba pfert passim sine aliq̃ cordis ḡui//
tate vl' põderatiõe: expers paciẽtie. caritatꝫ
aliena. Audact ĩiuriat. ꝫ pusillanimit ĩiu//
riã patit: difficult alicui obedit. exhortatõeꝫ
recipe spnit. In ꝑpa voluntate ꝑmanẽs. sẽp
vlt ꝑpa statuere: nũq̃ꝫ alteri⁹ diffinitiõi ac//
q̇escere. Nõ vult ꝯsiliũ ab aliq̃ recipe: ma//
gis sibi credẽs q̃ꝫ sapiẽtioribꝫ Hui⁹ remediũ
ṗmũ est. obediẽtia simplici corde suscepta ꝛ
hũilit exhibita. Scd̃oꝫ vt ĩtimo cordis affe
ctu frĩb⁹ nr̃is hũilitatẽ exhibeam⁹ ĩ nll'o eos
ledere acq̇escẽtes. Itẽ sp niti nos exercere
in humilib⁹ opibꝫ. vilib⁹ ꝛ despectis officijs
puta mĩstrare ĩ coq̄na: lauare scutellas: pur
gare domũ: sẽp officia viliora eligere: hũili
habitu: humilib⁹ gestib⁹ ĩcedere: hec si in cõ
suetudinẽ venerit: cor ad hũilitatẽ ĩclinãt.
Itẽ honorẽ fugere: magꝫ sp eligere ministra
re q̃ꝫ ministrari. Supba vocabula ꝛ nomẽ
iactãtie etiã a ꝑpa familia deuitare. Itẽ oĩa
signa ꝛ q̃qꝫ facta: iactãtiã vl' vanitatẽ ꝓtẽdẽ
tia declinare. Humilitas q̃ ꝯ supbiã pugnat
tres grad⁹ habet. Prim⁹ grad⁹ est. vt hõ se//
ipm cognoscat ĩfirmũ. ĩcpẽ boni. vitiosum: ꝛ
si quos alios habet defect⁹: ꝛ nõ eleuet se

supra se Secūd⁹ ē. cū hō talē se desiderat ab alijs reputari. qlē ipe se noscit in ꝟitate. scz vilē. inopē. supbū. ꝛ huiusmodi. Terti⁹ est. qn̄ hō etiā in magnis ꝟtutib⁹ ꝛ honorib⁹ nō extollit: ꝛ nichil ex h̄ sibi blādit. totū i illū refundēs a quo totū accepit: ꝛ ei in itegrū restituēs. Talis fuit hūilitas xpi. ꝛ talis ē sanctoꝝ angeloꝝ in gloria.

De quattuor in oībus exercitiis spūalib⁹ attendēdis. Ca. lix.

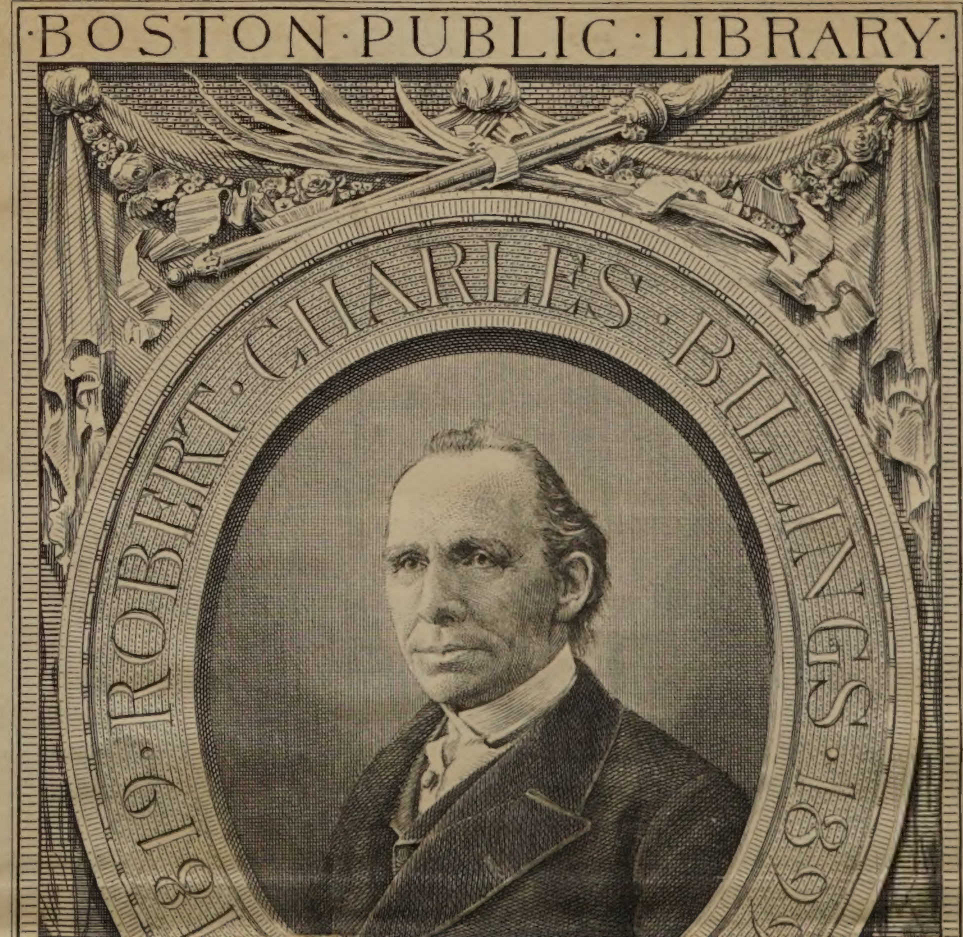
c Ompēdiose dixim⁹ quō vires aīe debeāt ꝛ possūt ꝛ p scta exercitia reformari. ꝛ ad quē finē: ꝛ p q̄ media debeam⁹ nr̄a exercitia dirigere ꝛ ordinare. Unū adhuc in fine adiūgim⁹. qđ deuoto curenti i stadio nō ꝯuenit ignorari. Hoc aūt ē. vt scias penes q̄ debeas tua exercitia regulare ꝛ examinare. Itaqz scire debes ꝛ diligēt notare: qꝛ i regulādis ꝛ examinādis tuis exercitijs an tibi ꝯueniāt ꝛ expediāt: q̄tuor exēplaria debes ispicere ne possis errare. Primo ergo attēde: qꝛ tua exercitia diuīs scpturis: dictꝭ sctōꝝ ꝛ exēplis sint ꝯcordātia. Scđm eni btī Job sententiā. semel loqtur de⁹ i scripturꝭ ꝛ scđo idipm nō repetit ꝯ scripturas. Itaqz q̄cq̄d scpturꝭ dissonat: nō imerito ē suspectū

Sȝ qꝛ plures scṗturas ad suū sensū trahūt nō aūt suā volūtatē ad scṗturas retoꝛquēt vn̄ sepe eos ꝯtigit errare. Hic etiā scd̄o expe dit. vt tua exercitia exponas alicui homini illumiato ꝛ purgato. ꝛ cū eo de his ꝯferas. Un̄ q̇dā. Ante oīa inq̇t: illos q̄rant ꝛ faciāt xp̄o iesu seruire volētes: vt et loca et modos et moꝛes et īstitutiōes et adīuētiōes et stu dia sibi ꝓp̄s ꝯuenietes eligāt: ꝑ spūaliū patꝝ obediētiā ꝛ familiarē deo ipsoꝝ cogitationē Sȝ nō oīb⁹ quo ad h̄ de tua ꝯsciētia ꝯfide: sunt eni senes q̇ nō ꝓficiūt.. Tertio in vni⁹ cuiusqȝ exercitijs h̄ erit adūtendū. vt ſm di spositionē exteriorē ꝛ īteriorē: ꝛ statū ei⁹ sint ipsi expediētia atqȝ ꝓficua: nō eni oīb⁹ ꝯue niūt oīa: neqȝ q̄ ꝯueniūt eq̄ oīb⁹ ꝯueniūt: sȝ magni mag̃ onera poꝛtēt: paruis aūt tuti⁹ est paruū onus. Ut aūt scias q̄ tibi magis sint ꝓficua duo debes attēdere: scȝ īclinationē tuā vitiosā. de q̄ superi⁹ dicebat̄: ꝛ ita oꝛdina exercitia tua: ne illa foꝛtificet̄ ꝛ tu ꝑiclitere Scd̄o tuā īclinationē virtuosā: vt in veris ṽtutib⁹ ad q̄s āpli⁹ fueris inclinat⁹. te exer ceas affectu feruētioꝛi: nā in talib⁹, ceteris parib⁹: salua semꝑ humili et pꝛōpta obediē tia: magꝭ ꝓficis. Un̄ beat⁹ Ambꝛosi⁹ ī libꝛo de officijs. Querēdū inq̇t: in omni actiōe q̇d

psonis ꝯueniat: tpib⁹ ꝛ etatibꝫ. q̇d etiā sin
gloꝝ ī genijs sit accōmodū. Sepe enī qđ al
teꝝ decet alteꝝ nō decet. Aliud iuueni aptū
aliud seni: aliud ī piculis: aliud ī reb⁹ scđis
hec Ambrosi⁹. Quarto debes attendere: vt
tua exercitia nō sint tēpoꝛanea. i. tm̄ ad tēp⁹
pmanētia. sꝫ vsqꝫ ad finē tuū. s. puritatē coꝛ
dis iugit te ducētia. Sūt q̇dā q̇ nūc h volū
lūt: nc illđ. nc se sic exercēt. nc sic. ī nll'o fixi
oīa arripiētes. pmanētes ī nll'o. īoqꝫ ī ncut⁰
pficiētes. De q̇b⁹ dic bernard⁹. Suspectā
habeo leuitatē: q id sepe qđ facile volum⁹ añ
q̃ṗlem⁹. expti iā nolum⁹. vno ppe momēto
idipm̄ ꝛ cupiētes ꝛ respuētes: tā leuit q̄ꝫ ir//
ratiōabilit. Quales vtqꝫ freq̄nt nō expimur
paucos: q̇ vna vix hoꝛa ī vna volūtate durā
tes. aura leuitatis īpulsi: vagi ꝛ instabiles:
hac ꝛ illac mutāt p expimēto iudiciū: imo si
ne iudicio fluctuātes. tot de se ꝯsilia p̄sumūt
q̄t loca reuisi: semp qđ nō habēt cupientes:
ꝛ qđ habēt fastidiētes. hec bernard⁹. Sic
enī leges publice sine mag̃ rōne mutari nō
debēt. eo q populꝰ iā assuefact⁹ sine laboꝛe
eas suat. ꝛ nouas difficult arriget. Ita ꝛ tu
exercitia tua ꝯtinua. Medicina crebꝛo mu
tata turbat. nō sanat. Nō ꝯualescit plāta q̄
sepe transfert. Nō pdest: nec coꝛpoꝛi accedit

cibus qui statim sumptus eijcitur. Unde
dicit in collationib⁹ patrū. Unicuiqꝫ vtile
est vt scdm propositū qđ semel elegit sū mo
studio et diligentia ad operis incepti per//
fectionē ꝑuenire festinet. et nequaqꝫ a sua
quā semel elegit ꝑfectione recedat. Itaqꝫ
sic ordina tua exercitia. vt in eisdē ꝑseue//
rans: post hui⁹ exilij incolatū. multis orna
tus virtutibꝫ et sanctis opibꝫ. dign⁹ itroire
in gloriam eterne beatitudinis inueniaris.
Amen.

¶ Explicit tractatul⁹ bon⁹ et valde deuo//
tus. maxime pro religiosis. ꝛ etiā alijs vitā
suā emēdare volentibꝫ. qui intitulatur. De
reformatione virium anime. Anno domini
M.cccc.xciij.

US MITTI

